

VUOSIKERTOMUS
2017

Sisällys

Vuosi 2017	1
Pääjohtajan katsaus	4
Metsähallitus lyhyesti	8
Vastualueet	11
Avainluvut	15
Talous	18
Henkilöstö	21
Maa- ja vesiomaisuus	26
Metsien kestävä käyttö	27
Luonnonsuojelu	33
Kulttuuriperintö	34
Hyvinvointi ja terveys	35
Näin toimimme	37
Toimintaympäristö	38
Sidosryhmät	43
Strategia ja arvot	46
Vastuullisuus	48
Ympäristö	52
Lajien ja luontotyyppien suojelu	57
Vesienhoito ja -suojelu	65
Kulttuuriperinnön turvaaminen	68
Ilmastonmuutoksen hillintä	71
Yhteiskunta	73
Saamelaiskulttuuri	77
Virkistyskäyttö ja matkailu	80

Työtä urakoitsijoille ja yrittäjille	84
Yhteensovittaminen ja osallistaminen	86
Ihmiset	89
Hyvinvointi ja terveys	91
Henkilöstö	93
Vapaaehtoistoiminta	96
Hallinto ja johtaminen	99
Johtamisperiaatteet	100
Palkitseminen	102
Riskienhallinta	104
Hallitus	107
Johtoryhmä	109

Onnistunut Suomen juhlavuosi

Metsähallituksen ensimmäinen uuden metsähallituslain mukainen vuosi oli menestyksekkäs. Tulostavoite ylitettiin ja myös muissa Metsähallitukselle asetetuissa tavoitteissa onnistuttiin. Vuotta leimasivat vahvasti myös Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlit ja niihin liittyvät tapahtumat.

Tunnusluvut 2017

Metsähallitus-konsernin liikevaihto, milj. €	328
Metsähallitus-konsernin tulos, milj. €	105,9
Tuloutus valtiolle, milj. €	92,7
Henkilöstö	
Henkilöstömäärä, hlö	1 224
joista määräaikaisia, hlö	127
Henkilöstön tunnetason kokemus omasta työstä (vireystaso), asteikko 1–5	3,84

Menestystä kaikilla vastualueilla

Metsähallituksen pääliiketoiminnasta vastaavan Metsähallitus Metsätalous Oy:n toiminnallinen tulos oli poikkeuksellisen hyvä. Yhtiön liikevaihto oli 296,7 miljoonaa euroa ja liikevoitto 26,5 miljoonaa euroa. Luonnon monimuotoisuutta edistettiin valtion monikäyttömetsissä yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden panostuksen kautta 37 miljoonalla eurolla.

Metsähallitus Kiinteistökehityksen tulos vuonna 2017 oli 16,5 miljoonaa euroa. Matkailun kasvu heijastui Kiinteistökehitykseen vilkastuneena tonttien kysyntänä. Tuulivoimaliiketoiminnassa vuosi 2017 oli ennustetusti rakentamisen vuosi, ja valtion maille aukesi kaksi uutta tuulivoimapuistoa.

Metsähallituksen Julkisten hallintotehtävien yksikön eli Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen työn

vaikuttavuus kasvoi monella mittarilla mitattuna. Kansallispuistojen kävijät toivat laskennan piirissä olevien suojelu-, retkeily- ja historiakohteiden lähialueille 258 miljoonaa euroa, mikä on 11 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016. Myös kalastajien ja metsästäjien vaikutus aluetalouteen oli merkittävä. Eräasiakkaiden kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat yhteensä lähes 43 miljoonaa euroa ja 261 henkilötyövuotta.

Vastuullisuus toiminnan ytimenä

Vastuullisuus on merkittävä osa-alue uuden, yhtenäisen Metsähallituksen kehittämisessä. Se on myös kaikkia metsähallituslaisia yhdistävä tekijä. Metsähallitus käynnisti laajan vastuullisuusohjelman rakentamisen loppuvuodesta 2017 ja liittyi vastuullisuusverkosto FIBSin ja monimuotoisuusverkoston jäseneksi. Vastuullisuusohjelma tuo systemaattisuutta vastuullisuustyöhön, ja se tukee strategiaa ja selkeyttää toimintatapoja esimerkiksi yhteisten eettisten periaatteiden avulla.

2017

Suomen 40. kansallispuiston Hossan avajaisia juhlittiin Kainuussa yli 4 200 kävijän voimin.

Suomea juhlittiin #yhdessä niin neljänä Luonnon päivänä kuin Suomea kiertäneen Bioaika-rekan kyydissä.

Kivivaara-Peuravaara tuulivoimapuisto avattiin Hyrynsalmella ja Suomussalmella.

Osallistavalla toimintatavalla laadittu Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma valmistui.

Ensimmäiset metsäpeurat tuotiin totutustarhoihin lajin palauttamiseen eteläiselle Suomenselälle tähtäävässä MetsäpeuraLIFE-hankkeessa.

Kolopesijöille koteja – uudistushakkuiden yhteydessä tehtiin monikäyttömetsiin 1–3 tekopötkelöä hehtaarille.

FIBS

Metsähallitus käynnisti laajan vastuullisuusohjelman ja liittyi FIBS-vastuullisuusverkoston jäseneksi.

Kuvat: Eeva Mäkinen

Etusivun kuva: Janita Juvakka

Yhdessä ja yhtenäisenä hyviin tuloksiin

Vuosi 2017 oli ensimmäinen kokonainen uuden metsähallituslain mukainen toimintavuosi. Vuosi oli menestyksekkäs: tulostavoite ylitettiin ja myös muissa Metsähallitukselle asetetuissa tavoitteissa onnistuttiin. Metsähallituksen menestys edellyttää eri sidosryhmien toiveiden ja tarpeiden yhteensovittamista.

Metsähallituksen kehittäminen, joka käynnistyi keväällä 2016 uuden lain tultua voimaan, on edennyt suunnitellusti. Metsähallituksen ydintoiminta on jaettu neljään vastuualueeseen, joista liiketoimintaa harjoittavat Metsähallitus Metsätalous Oy ja Metsähallitus Kiinteistökehitys. Metsähallituksen Luontopalvelut ja Eräpalvelut muodostavat Julkisten hallintotehtävien yksikön, joka vastaa luonnonsuojelualueiden hoidosta ja retkeilypalveluiden tuottamisesta sekä kalastus- ja metsästysasioista ja erävalvonnasta.

Euroja ja maakunnallista vaikuttavuutta

Vuosi 2017 oli Metsähallitukselle menestyksekkäs. Metsähallitus-konsernin liikevaihto oli 328 miljoonaa euroa ja tulos 105,9 miljoonaa euroa. Tuloutamme valtiolle vuoden 2017 tuloksesta 92,7 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan vastuualueista Metsätalous Oy:n liikevaihto oli 296,7 miljoonaa euroa ja liikevoitto 26,5 miljoonaa euroa. Valtion monikäyttömetsissä luonnon monimuotoisuutta edistettiin 37 miljoonan euron panostuksella.

Kiinteistökehityksen tulos vuonna 2017 oli 16,5 miljoonaa euroa. Matkailun kasvu vauhditti Kiinteistökehityksen tonttikauppaa. Kiinteistökehitys edistää myös uusiutuvan energian tavoitteita vastaamalla valtion maille suunniteltujen tuulivoimaloiden hankekehityksestä.

Metsähallituksen liiketoiminnan sekä julkisten hallintotehtävien eli Luontopalvelujen ja Eräpalvelujen

tuottamat aluetaloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Metsähallituksen puun osuus metsäteollisuuden tuotannon bruttoarvosta oli noin 1,8 miljardia euroa ja siitä saatiin noin miljardin euron vientitulot. Kansallispuistoissa vierailtiin vuonna 2017 yhteensä 3,1 miljoonaa kertaa. Kansallispuistojen kävijät sekä valtion retkeilyalueiden ja historiakohteiden vierailijat toivat lähialueille 258 miljoonaa euroa. Eräasiakkaiden kokonaistulovaikutukset olivat yhteensä lähes 43 miljoonaa euroa.

Metsähallitus oli näyttävästi mukana Suomen itsenäisyyden 100-vuotistapahtumien järjestelyissä. Kohokohtina olivat Luonnon päivät, Hossan kansallispuiston avajaiset sekä nuorille suunnattu Bioaika-tapahtumakiertue. Osallistuimme myös asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen aloitteesta käynnistetyn Luontolahjani satavuotiaalle -kampanjan toteuttamiseen. Kampanjan tuloksena yksityiset maanomistajat perustivat yhteensä 3 064 hehtaaria yksityisiä suojelualueita ja Metsähallitus suojelee vastaavan pinta-alan valtion metsää.

Sisäistä kehittämistä jatkettiin

Uuden lain, strategian ja työjärjestyksen mukaan Metsähallitusta johdetaan entistä selkeämmin yhtenä kokonaisuutena. Päivitimme toimintaamme ohjaavat politiikkalinjaukset ja uudistimme myös Metsähallituksen arvot yhdessä henkilöstön kanssa. Alueelliset johtoryhmät tuovat päätöksentekoon alueellista näkökulmaa.

Toteutimme omistajapolitiikan mukaisia rakenteellisia järjestelyjä luopumalla tappiollisista liiketoiminnoista. Esimerkiksi taimiyhtiö Fin Forelia myytiin sen toimivalle johdolle. Konsernitoimintojen uudelleenorganisoinnin myötä hallinnosta vähennettiin kymmenen tehtävää.

Metsureiden talviajan työllistämistä koskevien yhteistoimintaneuvottelujen päätteeksi Metsähallitus Metsätalous Oy lomautti suurimman osan metsureista sydäntalven ajaksi. Uusia ratkaisuja metsureiden talviajan työllisyyden parantamiseksi etsitään keväällä 2018 koolle kutsuttavassa työryhmässä.

Muutoksista huolimatta henkilöstön vire säilyi hyvänä. Henkilöstötutkimuksen mukaan työ Metsähallituksessa koetaan varsin merkitykselliseksi ja henkilöstö on hyvin sitoutunutta. Kehittämisalueiksi nousivat muun muassa henkilöstön kehittymismahdollisuudet sekä palautteen antaminen.

Vastuullisuutta ja yhteensovittamista

Kestävä ja vastuullinen toiminta sekä eri sidosryhmien tarpeiden yhteensovittaminen ovat toimintamme ydintä. Metsähallituksen hallinnassa oleviin maa- ja vesialueisiin kohdistuu monenlaisia odotuksia, joita sovitetaan yhteen alueellisissa luonnonvarasuunnitelmissa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Vuonna 2017 vahvistettiin Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma vuosille 2017–2022 ja käynnistettiin Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma, joka valmistuu keväällä 2018.

Käynnistimme vuoden 2017 lopulla vastuullisuusohjelman rakentamisen. Ohjelman avulla määrittelemme, mitkä vastuullisuuden osa-alueet ovat meidän toiminnassamme olennaisia sekä miten niiden mitattavuutta ja vaikuttavuutta voidaan lisätä. Haluamme perustaa vastuullisuustyömme parhaisiin käytäntöihin ja olemme sitoutuneet YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin (Agenda 2030).

Monitavoitteista metsien hoitoa

Metsähallitus huolehtii valtion metsäomaisuuden pitkäjänteisestä hoidosta niin, että metsät säilyvät elinvoimaisina, puuvarat kasvavat ja metsiä hyödynnetään kestävästi ja monipuolisesti.

Vakaana puuntoimittajana olemme merkittävä osa metsäsektorin arvoketjua. Metsistä saatavilla uusiutuvilla luonnonvaroilla korvataan fossiilisten raaka-aineiden käyttöä, ja puu päätyy yhä innovatiivisempien biotaloustuotteiden raaka-aineeksi. Hyvin hoidetut ja monimuotoiset metsät toimivat myös merkittävänä hiilinieluna. Käynnistimme viime vuonna Ilmastoviisas metsätalous -projektin, jossa tarkastelemme valtion monikäyttömetsien hoitoa ensimmäistä kertaa hiilensidonnan ja hiilivaraston näkökulmasta.

Metsien käsittely herätti myös huolta varsinkin Kainuussa, missä käytiin keskustelua muutamien metsäkohteiden hakkuusuunnitelmista. Mahdollisimman laajasti hyväksytyjen ratkaisujen löytäminen edellyttää vuoropuhelua eri sidosryhmien kanssa sekä erilaisten metsäsuhteiden hyväksymistä. Keskustelua aiheuttivat myös kalastuslain muutokset, jotka koskivat varsinkin pohjoisen asukkaita. Metsähallitus joutui lain toteuttajana vastaamaan osaltaan lakimuutoksen aiheuttamaan kritiikkiin.

Työtä monimuotoisuuden edistämiseksi

Jatkoimme työtä monimuotoisuuden edistämiseksi sekä suojelualueilla että monikäyttömetsissä. Viime vuonna käynnistyi laaja Hydrologia-LIFE-hanke, jossa ennallistetaan soita ja kunnostetaan puroja lähemmäs alkuperäistä tilaa. Lajisuojelussa on saatu hyviä tuloksia, hyvänä esimerkkinä on saimaannorpan suojelutyö.

Monikäyttömetsissä monimuotoisuutta edistetään muun muassa säästöpuiden, alue-ekologisen verkoston sekä aktiivisten luonnonhoitotoimien avulla. Alue-ekologisen verkoston ajantasaistaminen aloitettiin Lapista, ja tänä vuonna työ jatkuu myös Kainuun alueella. Metsähallitus Metsätalous Oy käynnisti myös ympäristöoppaan päivitystyön, joka valmistuu keväällä 2018.

Hyvät tulevaisuuden näkymät

Metsähallitukseen kohdistuu myös jatkossa kovia odotuksia: meidän pitää toimia kestävästi ja vastuullisesti ja liikevoiton on määrä nousta omistajapoliittisten linjausten mukaisesti 120 miljoonaan euroon vuoteen 2020 mennessä.

Monipuolisen biotalouden toimijana meillä on laaja-alaista osaamista ja haluamme olla mukana tuottamassa ratkaisuja globaaleihin ympäristöongelmiin. Valtion maat ja vedet tuottavat monenlaisia hyötyjä, joille on kasvavaa kysyntää. Uskon, että meillä on hyvät edellytykset vastata yhteiskunnan ja sidosryhmien meille asettamiin odotuksiin. Onnistuminen edellyttää meiltä sidosryhmien kuulemista, vuorovaikutteisuutta ja oman osaamisemme varmistamista.

Pentti Hyttinen

Pääjohtaja

Kuva: Olli-Pekka Orpo

Vastuuta ympäristöstä ja yhteiskunnasta

Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka tuottaa luonnonvara-alan palveluja monipuoliselle asiakaskunnalle kansalaisista suuryrityksiin. Metsähallituksen hallinnassa on kolmannes Suomen pinta-alasta, ja sen tehtävänä on käyttää, hoitaa ja suojella hallinnoimiaan alueita kestävästi.

” *Metsähallituksessa ei tähdätä vain yksittäisten tavoitteiden saavuttamiseen, vaan kokonaisyödyn maksimointiin – yhteiskunnan parhaaksi.*

Metsähallituksen liiketoimintaan kuuluu valtion metsien kestävä hoito ja käyttö, metsäpuiden siementuotanto sekä valtion maa- ja vesialueita koskevaa vuokraus-, myynti- ja kehitystoimintaa. Liiketoimintaa harjoitetaan Metsähallitus Kiinteistökehityksessä sekä Metsähallituksen tytäryhtiöissä Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä, Siemen Forelia Oy:ssä ja MH-Kivi Oy:ssä. Metsähallituksen Luontopalvelut ja Eräpalvelut muodostavat Julkisten hallintotehtävien yksikön, joka vastaa luonnonsuojelualueiden hoidosta ja retkeilypalveluiden tuottamisesta sekä kalastus- ja metsästysasioista ja erävalvonnasta.

Metsähallituksessa työskentelee yli 1 200 ammattilaista 42 toimipaikassa ympäri Suomen.

Metsähallituksen organisaatio

Metsähallituksen hoidossa olevat maa- ja vesialueet

Metsähallituksen hoidossa on maa-alueita 9 131 000 hehtaaria ja vesialueita 3 417 000 hehtaaria, yhteensä 12 548 000 hehtaaria.

Talouskäytössä olevat monikäyttömetsät 53,5%:

metsämaa	3 479 000 ha
kitumaa	713 000 ha
joutomaa	690 000 ha

Lakisäätöiset suojelualueet

1 756 000 ha

Erämaa-alueet

1 377 000 ha

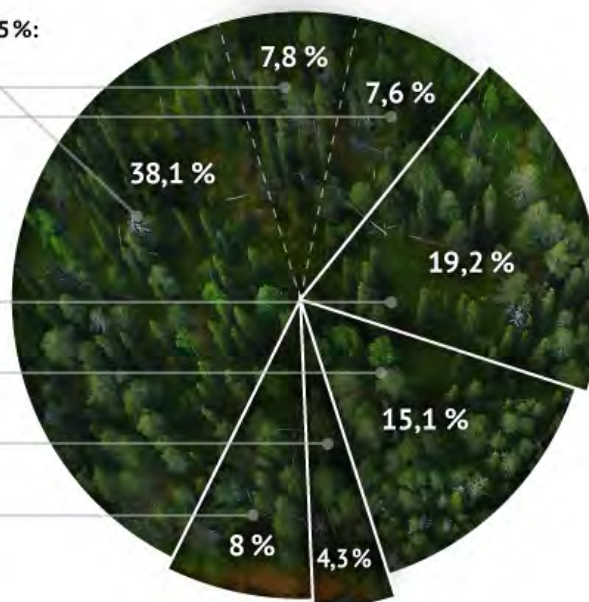
Suojeluohjelmat

390 000 ha

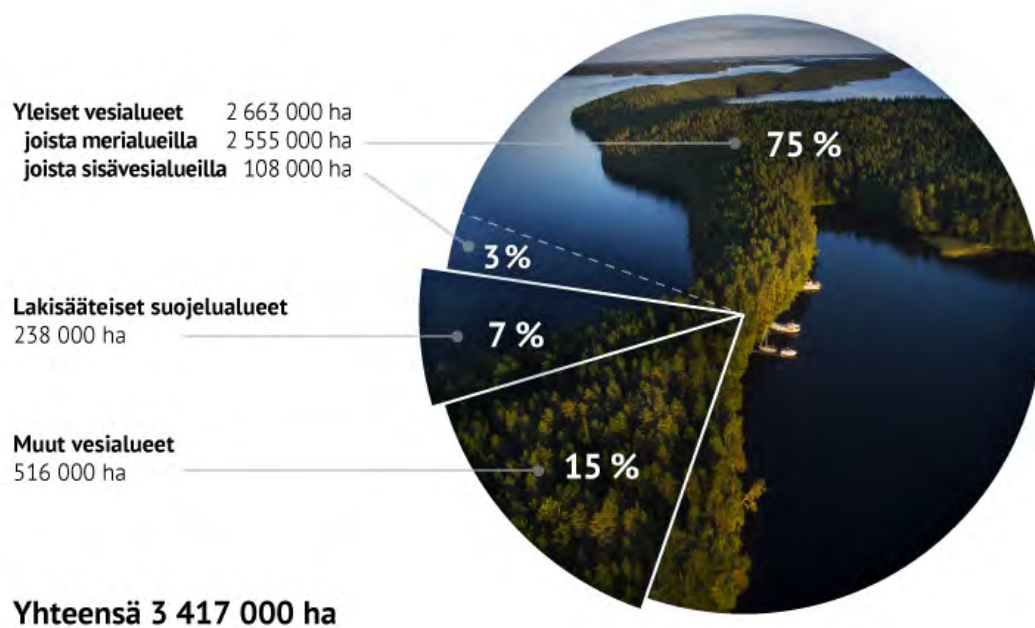
Muut erikoisalueet

726 000 ha

Yhteensä 9 131 000 ha

Kuva: Jari Salonen

Monialainen Metsähallitus

Metsähallitus on ainutlaatuinen yhdistelmä liiketoimintaa ja julkista hallintoa. Ympäristöllisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden yhteensovittaminen on Metsähallituksen ydintoimintaa, jota tehdään neljällä toisiaan tukevalla vastuualueella.

Liiketoiminta

Metsähallitus Metsätalous Oy – monikäyttömetsistä hyvinvointia ja uusiutuvaa raaka-ainetta

Metsähallitus Metsätalous Oy on Metsähallituksen kokonaan omistama tytäryhtiö, joka hoitaa liiketoiminnan piirissä olevia PEFC-sertifioituja valtion monikäyttömetsiä kestävästi.

Metsähallitus Metsätalous Oy myy ja toimittaa puuta sahoille sekä metsä- ja energiateollisuudelle biotalouden tarpeisiin vuosittain noin kuusi miljoonaa kuutiometriä. Toiminnalla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Metsähallitus Metsätalous Oy edistää yrittäjyyttä ulkoistamalla valtaosan metsänhoito- ja puunkorjuutöistä paikallisille urakoitsijoille.

Toiminnassaan Metsähallitus Metsätalous Oy sovittaa yhteen lukuisten eri sidosryhmien monenlaisia tarpeita ja kantaa yhteiskunnallisen vastuunsa ottamalla korostetusti huomioon luonnon monimuotoisuuden sekä metsien virkistyskäytön, porotalouden, saamelaiskulttuurin ja työllisyyden edistämisen.

Metsähallitus Metsätalous Oy:n hoidossa olevat monikäyttömetsät soveltuvat hyvin niin virkistyskäyttöön kuin elinkeinotoimintaan. Metsissä retkeillään, metsätetään, marjastetaan ja metsiä hyödynnetään luontomatkailussa, porotaloudessa sekä luonnontuoteteollisuudessa. Metsähallituksen vuosittaisesta liikevaihdosta metsätalouden osuus muodostaa noin 90 prosenttia.

Vuosi 2017

Liikevaihto, milj. €	296,7
Tulos, milj. €	21,2
Valtion metsien käytöstä maksettu käyttöoikeuskorvaus, milj. €	80
Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, panostus, milj. €	53,7
Korjatun puun määrä, milj. m ³	5,9
Puunkorjuun piirissä oleva osuus metsäalasta, %	2,1
Erytishakkuiden osuus uudistusluonteisista hakkuista, %	15,1
Henkilöstömäärä, hlö	558

Metsähallitus Kiinteistökehitys – lisäarvoa maille ja vesille

Metsähallitus Kiinteistökehitys hoitaa Metsähallituksen kiinteistöomaisuuden hankinnan, myynnin ja vuokrauksen sekä kaavoitusasiat. Se kasvattaa kestäväällä tavalla valtion maa- ja vesiomaisuuden arvoa ja luo edellytyksiä monipuoliselle biotaloudelle sekä paikalliselle yrittäjyydelle.

Kaavoituksessa otetaan huomioon ympäristöasiat sekä paikalliset olosuhteet. Metsähallitus Kiinteistökehitys myy ja vuokraa kuluttajille Laatumaa-tontteja ja tarjoaa tontteja myös matkailu- ja elinkeinotoimintaan. Kiinteistökehityskohteiden kirjo yltää tunturihotelleista erilaisiin teollisuustontteihin.

Metsähallitus Kiinteistökehitys edistää Suomen ilmastotavoitteita kehittämällä tuulivoimahankkeita. Vuonna 2017 valtion mailla avattiin kaksi uutta tuulivoimapuistoa. Tuulivoimaloiden tuottamalla energiamäärällä voidaan esimerkiksi lämmittää vuosittain noin 40 000 sähkölämmitteistä omakotitaloa. Metsähallitus Kiinteistökehitys harjoittaa myös maa-ainesliiketoimintaa ja toimii edunvalvojana kaivosasioissa.

Lisäksi Metsähallitus Kiinteistökehitys vastaa valtion maa- ja vesialueiden hankekehityksestä sekä uusien liiketoimintojen kehittämisestä. Sillä on myös tärkeä yhteiskunnallinen rooli Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen harjoitusalueiden hallinnoijana ja kehittäjänä.

Vuosi 2017

Liikevaihto, milj. €	15,6
Liikevoitto, milj. €	16,6
Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, panostus, milj. €	2,1
Valtion mailla olevat tuulivoimalat, kpl	86
Tontit, kpl	
Myydyt	115
Vuokratut	76
Henkilöstömäärä, hlö	45

Julkiset hallintotehtävät

Metsähallituksen Luontopalvelut – elinvoimaa ihmisille ja luonnolle

Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa luonnonsuojelualueista sekä niiden luonto- ja kulttuuriympäristöjen säilymisestä. Sen hoidossa ovat kaikki Suomen kansallis- ja luonnonpuistot, viisi valtion retkeilyaluetta sekä 12 Lapin erämaa-aluetta.

Luontopalvelut ylläpitää maksuttomia peruspalveluja retkeilijöille. Maastokohteiden lisäksi palveluja on tarjolla luontokeskuksissa ja verkossa, kuten Luontoon.fi- ja Retkikartta.fi-verkkosivustoilla. Monet luontomatkaileuryritykset hyödyntävät liiketoiminnassaan Metsähallituksen alueita ja niiden retkeilyrakenteita. Joidenkin luontokeskusten toimintaa siirretään paikallisille yrittäjille.

Kansallispuistoissa vierailaan vuosittain yli kolme miljoonaa kertaa. Puistoilla on merkittävä vaikutus aluetalouteen ja -työllisyyteen: valtion sijoittama euro palautuu noin kymmenkertaisena paikallistalouteen.

Metsähallituksen Luontopalvelut hankkii aktiivisesti kumppanuuksia sekä rahoitusta yhteishankkeisiin. Se toimii ympäristöhallinnon edustajana valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen yhteistyössä, erityisesti maamme lähialueiden kanssa. Se myös välittää luonnonsuojelun ja luontomatkaileun hyviä käytäntöjä Suomesta ja Suomeen.

Metsähallituksen Eräpalvelut – erälupia ja elämyksiä

Metsähallituksen Eräpalvelut tarjoaa kansalaisille metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia myöntämällä erälupia valtion alueille. Sen tehtäviin kuuluu erävalvonta eli luvallisuuden ja laillisuuden valvonta valtion maa- ja vesialueilla. Lisäksi se kerää maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta valtion kalastonhoitomaksun kalastajilta ja toimittaa kertymän ministeriölle.

Metsähallituksen Eräpalvelut pyrkii olemaan edellytysten luoja, luotettava viranomainen ja erätalouden vaikuttaja. Se toimii kestävästi ja vastuullisesti ottamalla lupien myöntämisessä huomioon riista- ja kalakantojen kestävyuden. Se kertoo työstään ja päätöksensä seurauksista avoimesti.

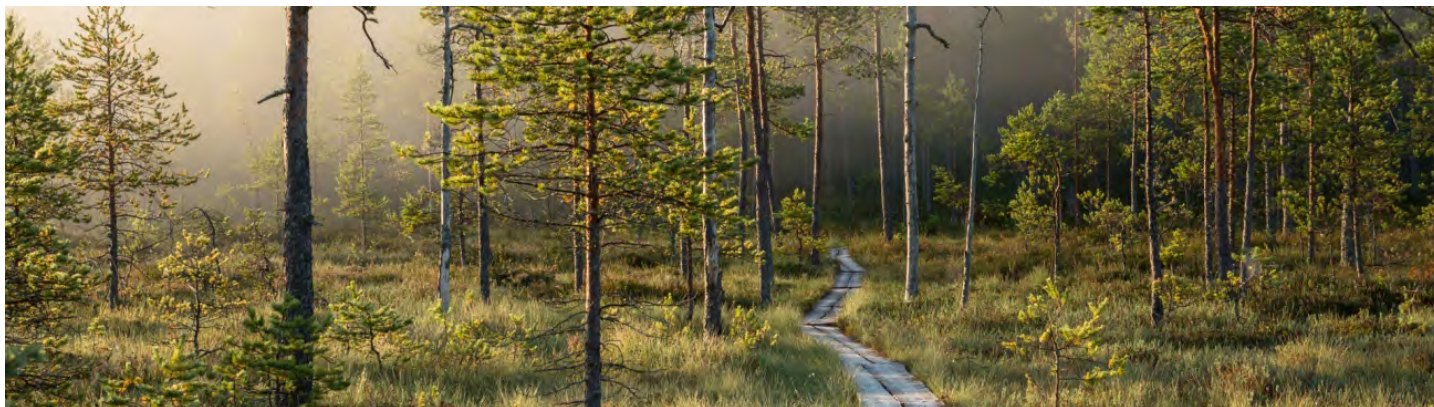
Eränkävynnin yhteiskunnalle tuottamat hyödyt näkyvät työpaikkoina ja kohentuneena kansanterveytinä. Metsästys ja kalastus valtion alueilla tuo työtä erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomeen.

Lupatulot käytetään kestäväen eränkävynnin suunnitteluun sekä riistan ja kalojen elinympäristöjen parantamiseen. Metsähallituksen Eräpalvelut edistää myös ammattimaista kalastusta myöntämällä kaupallisen kalastuksen lupia.

Vuosi 2017 Luontopalvelut ja Eräpalvelut

Valtion talousarvioista saatu rahoitus, milj. €	43,7
EU-hankerahoitus, milj. €	4,3
Käyntimäärät yhteensä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet), käyntiä	5 948 500
Mydyt	
metsästysluvat, kpl	53 962
kalastusluvat, kpl	82 740
Erävalvontatapahtumien määrä, kpl	10 791
Henkilöstömäärä, hlö	501

Kuva: Petri Jauhiainen, Vastavalo.fi

Avainluvut

Talous

Liiketaloudelliset tunnusluvut

Liikevaihto, milj. €	319
Liikevoitto, milj. €	117,2
Yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden vaikutus liikevoittoon, milj. €	-55,8
Osuus liikevaihdosta, %	37
Tulos, milj. €	107,1
Osinko ja pääoman palautus (tuloutus valtiolle), milj. €	93
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,2
Investoinnit liikevaihdosta, %	5
Omavaraisuusaste, %	97

Henkilöstö

Henkilöstömäärä

Henkilöstömäärä, hlö	1 224
joista määräaikaisia, hlö	127
Henkilöstömäärä vastualueittain ja tytäryhtiöittäin, hlö	
Metsätalous Oy	558
Julkiset hallintotehtävät	501
Palvelukeskus	46

Konsernitoiminnot	58
Kiinteistökehitys	45
Siemen Forelia Oy	14
MH-Kivi Oy	2

Maa- ja vesiomaisuus

Hoidossa olevat maa- ja vesialueet, ha	12 548 000
--	------------

Metsien kestävä käyttö

PEFC-sertifioidut monikäyttömetsät

Monikäyttömetsien pinta-ala yhteensä, ha	4 905 000
josta monikäyttömetsien metsämaata, ha	3 500 000
josta monikäyttömetsien kitumaata, ha	715 000
josta monikäyttömetsien joutomaata, ha	691 000

Luonnonsuojelu

Lajien ja luontotyyppien suojelu

Ennallistamisen ja luonnonhoidon pinta-ala, ha	5 746
Direktiivilajien ja uhanalaisimpien lajien esiintymien tilan seuranta, lajiesiintymätarkastusten lukumäärä, kpl	6 409

Kulttuuriperintö

Kulttuurihistoriallinen kiinteistövarallisuus

Lain perusteella suojellut kohteet	
Rakennukset ja rakenteet, kpl	442
Muinäisjäännökset, kpl	6 120

Hyvinvointi ja terveys

Luonnossa virkistäytyminen

Luontokeskusten ja maastopalveluiden asiakastyytyväisyys, asteikolla 1–5	4,3
Käyntimäärät yhteensä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet), käyntiä	5 948 500
Kansallispuistojen käynnit	3 104 700
Valtion retkeilyalueiden käynnit	237 900
Historiakohteiden käynnit	730 800
Luontokeskusten käynnit	1 198 900
Muiden suosittujen kohteiden käynnit	676 200

Talous

	2017	2016	2015
Liiketaloudelliset tunnusluvut			
Liikevaihto, milj. euroa	319	333	337 1)
Liikevoitto, milj. euroa	117,2	103,3	116,2 1)
Yleisten yhteiskunnallisten veloitteiden vaikutus liikevoittoon, milj. euroa	-55,8	-56,1	-56 1)
Osuus liikevaihdosta, %	37	31	34 1)
Tulos, milj. euroa	107,1	93,7	107,9 1)
Osinko ja pääoman palautus (tuloutus valtiolle) , milj. euroa	93	96	106,6 1)
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,2	3,8	4,4 1)
Investoinnit liikevaihdosta, %	5	4	5 1)
Omavaraisuusaste, %	97	97	98 1)
Julkisten hallintotehtävien hoidon rahoitus			
Valtiolta saadut budjettivarat julkisten hallintotehtävien hoitamiseksi:			
Ympäristöministeriö, milj. euroa	34,1	39,7	36,6 2)
Maa- ja metsätalousministeriö, milj. euroa	7,0	6,4	6,4 2)
Työ- ja elinkeinoministeriö, milj. euroa	0,5	0,7	1,2 2)
Oikeusministeriö, milj. euroa	0,8	0,7	0,8 2)
Tulorahoitus, milj. euroa	11,3	10,2	9,7 2)
EU-rahoitus, milj. euroa	4,2	2,3	1,7 2)
Muu rahoitus, milj. euroa	3,6	2,7	3,2 2)
Rahoitus yhteensä, milj. euroa	61,4	62,7	59,6 2)
Taloudelliset vaikutukset			
Infrastruktuuri-investoinnit ja yleishyödylliset palvelut			

Metsäautotiestön ylläpito

Hoidossa olevat metsätiet, km	38 000	38 000	37 000	3)
-------------------------------	--------	--------	--------	----

Maksuttomat luonnossaliikkujan palvelut

Hoidossa olevat merkityt retkeilyreitit ja luontopolut, km	6 158	6 308	7 079	4)
--	-------	-------	-------	----

Hoidossa olevat taukopaikkarakennelmat, kpl	2 853	2 907	2 871	4)
---	-------	-------	-------	----

Merkittävät epäsuorat taloudelliset vaikutukset ja niiden laajuus

Julkiset hallintotehtävät -yksikön ostamat ulkopuoliset palvelut, €	4 690 516	Tiedonkeruu alkaa 2017	Tiedonkeruu alkaa 2017	
---	-----------	------------------------	------------------------	--

Metsätalous Oy:n ostamat ulkopuoliset palvelut, %				
---	--	--	--	--

Lappi	30,8	32,8*	32,1	3)
-------	------	-------	------	----

Pohjanmaa–Kainuu	36,2	35,1*	35,1	3)
------------------	------	-------	------	----

Etelä-Suomi	33	31,3*	32,8	3)
-------------	----	-------	------	----

Muut yksiköt		0,9*		3)
--------------	--	------	--	----

Yritysten lukumäärä, kpl	400	420*	400	3)
--------------------------	-----	------	-----	----

Yrityksissä työskentelevien henkilöiden lukumäärä, hlö	2 000	2 000*	1 200	3)
--	-------	--------	-------	----

Vaikutukset aluetalouteen

Kansallispuistokävijöiden kokonaistulovaikutus aluetalouteen, milj. euroa	206,5	178,9	141,5	4)
---	-------	-------	-------	----

Kansallispuistot, joilla suurimmat talousvaikutukset, milj. euroa				4)
---	--	--	--	----

Pallas–Yllästunturin kansallispuisto	61,5	60	36,5	4)
--------------------------------------	------	----	------	----

Urho Kekkosen kansallispuisto	36,6	21,7	21,5	4)
-------------------------------	------	------	------	----

Kolin kansallispuisto	21,5	19,1	19	4)
-----------------------	------	------	----	----

Oulangan kansallispuisto	18,8	18,9	17,7	4)
--------------------------	------	------	------	----

Kansallispuistokävijöiden työllisyysvaikutus aluetalouteen, htv	2 055	1 774	1 400	4)
---	-------	-------	-------	----

Retkeilyaluekävijöiden kokonaistulovaikutus aluetalouteen, milj. euroa	10,9	13,3	12,2	4)
Retkeilyaluekävijöiden työllisyysvaikutus aluetalouteen, htv	116	142	131	4)
Valtion alueilla kalastavien ja metsästävien kokonaistulovaikutus aluetalouteen, milj. euroa	42,7	40,6	39,3	4)
Valtion alueilla kalastavien ja metsästävien työllisyysvaikutus aluetalouteen, htv	261	249	240	4)

*1.1.-14.4.2016 metsätalouden tulosalue, 15.4.2016 alkaen Metsähallitus Metsätalous Oy

Lähde

- 1) Metsähallituksen tilinpäätös
- 2) Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien toimintakertomus ja tilinpäätös
- 3) Metsähallitus Metsätalous Oy:n raportointijärjestelmä
- 4) Metsähallitus Luontopalvelut

Henkilöstö

	2017	2016	2015
Henkilöstömäärä			
Henkilöstömäärä, hlö	1 224	1 481	1 466
joista määräaikaisia, hlö	127	207	211
Henkilöstömäärä vastuualueittain ja tytäryhtiöittäin, hlö			
Metsätalous Oy	558	735*	729
Julkiset hallintotehtävät**	501	580	550
Palvelukeskus	46	50	69
Konsernitoiminnot	58	55	54
Kiinteistökehitys***	45	47	50
Siemen Forelia Oy	14	12	12
MH-Kivi Oy	2	2	2
Henkilömäärä pääkonttorissa, hlö	156	160	156
Henkilömäärä muualla kuin pääkonttorissa, hlö	1 068	1 254	1 340
Henkilömäärältään suurimmat toimipisteet, (hlö)	Rovaniemi (121)	Rovaniemi (125)	Rovaniemi (114)
	Oulu (71)	Oulu (65)	Oulu (61)
	Jyväskylä (36)	Jyväskylä (38)	Ivalo (40)
	Ivalo (28)	Ivalo (30)	Jyväskylä (37)
	Kuopio (28)	Lieksa (29)	Kuopio (31)
Henkilötyövuodet			
Henkilötyövuodet vastuualueittain ja tytäryhtiöittäin, htv	1 285	1 431	1 550
Metsätalous Oy	593,6	646*	729
Julkiset hallintotehtävät**	529,8	548	550

Palvelukeskus	46,7	51	69
Konsernitoiminnot	55,9	55	54
Kiinteistökehitys***	45,2	47	50
Siemen Forelia Oy	11,9	12	12
MH-Kivi Oy	1,9	2	2
Henkilöstön ikä			
Henkilöstön keski-ikä, v (kaikki vakinaiset)	52	53	52
Henkilöstön keski-ikä, v (toimihenkilöt)	49	48	49
Vakinaiset	50	50	51
Määräaikaiset	39	39	38
Henkilöstön keski-ikä, v (metsurit)	57	56	56
Henkilöstön sukupuolijakauma			
Miesten osuus konsernin henkilöstöstä, %			
Vakinaiset	65	67	69
Määräaikaiset	5	6	5
Vakinaiset ja määräaikaiset yhteensä	70	73	73
Naisten osuus konsernin henkilöstöstä, %			
Vakinaiset	25	22	23
Määräaikaiset	5	5	4
Vakinaiset ja määräaikaiset yhteensä	30	27	27
Miesten osuus konsernin henkilöstöstä (toimihenkilöt), %			
Vakinaiset	56	56	57

Määräaikaiset	6	7	6
Vakinaiset ja määräaikaiset yhteensä	62	63	63
Naisten osuus konsernin henkilöstöstä (toimihenkilöt), %			
Vakinaiset	31	30	32
Määräaikaiset	7	7	5
Vakinaiset ja määräaikaiset yhteensä	38	37	37
Henkilöstön koulutus			
Koulutus, työpäivää yhteensä	2 836	3385	3146
Koulutus, pv/htv	2	3	2
Maksetut palkat			
Maksetut palkat maakunnittain, milj. e	51 481 434	54 568 829	55 658 239
Lappi	14 270 863	15 493 969	15 640 311
Uusimaa	9 897 354	9 426 494	9 716 797
Pohjois-Pohjanmaa	7 205 821	7 522 684	7 149 705
Kainuu	4 869 169	5 437 392	5 905 660
Pohjois-Karjala	2 880 976	3 243 249	3 484 396
Keski-Suomi	2 803 463	2 885 278	2 914 315
Etelä-Savo	2 022 779	2 189 261	2 240 900
Pohjois-Savo	1 788 581	2 057 784	2 121 431
Pirkanmaa	1 579 591	1 703 552	1 646 288
Kanta-Häme	1 319 252	1 435 297	1 472 524
Varsinais-Suomi	1 263 552	1 329 414	1 527 788
Pohjanmaa	543 665	588 054	505 630
Kymenlaakso	291 097	338 794	339 064
Satakunta	237 225	345 834	374 565

Päijät-Häme	198 136	164 698	220 234
Keski-Pohjanmaa	153 308	239 237	255 329
Etelä-Pohjanmaa	107 403	162 150	133 227
Etelä-Karjala	49 201	5 688	10 075
Ahvenanmaa	0	0	0
Maksetut palkat avi-alueittain, %			
Etelä-Suomen avi	23	21	21
Itä-Suomen avi	13	14	14
Lapin avi	28	28	28
Lounais-Suomen avi	3	3	3
Länsi- ja Sisä-Suomen avi	10	10	10
Pohjois-Suomen avi	23	24	24
Ahvenanmaan valtionvirasto	0	0	0
Poissaolot ja työtapaturmat			
Sairauspoissaolot, htv	40	41	55
Sairauspoissaolojen osuus htv:stä, %	3	3	4
Työtapaturmia, krt	41	48	63
Työtapaturmien vuoksi menetetyt työpäivät	209	687	547
Henkilöstön vaihtuvuus			
Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus			
Alkaneet palvelussuhteet, kpl	31	22	10
Päätyneet palvelussuhteet, kpl	95	116	100
Kokonaisvaihtuvuus, %	-5,8	-7,8	-7
Vanhuuseläke, keskimääräinen eläköitymisikä	64,2	64	64,1

Työkyvyttömyyseläke, keskimääräinen eläköitymisikä	59,8	60,7	59,6
---	------	------	------

*1.1.-14.4.2016 metsätalouden tulosalue, 15.4.2016 alkaen
Metsähallitus Metsätalous Oy

** Julkiset hallintotehtävät on jaettu kahteen toimintoon: Luontopalvelut ja Eräpalvelut

*** Laatumaa muuttui Kiinteistökehitykseksi 9.2.2017

Lähde

Henkilöstöyksikkö

Maa- ja vesiomaisuus

	2017	2016	2015
Hoidossa olevat maa- ja vesialueet, ha	12 548 000	12 541 000	12 538 000
Hoidossa olevat maa-alueet yhteensä, ha	9 131 000	9 124 000	9 121 000
Taloukskäytössä olevien monikäyttömetsien metsämaa*, ha (%)	3 479 000 (38)	3 482 000 (38)	3 493 000 (38)
Taloukskäytössä olevien monikäyttömetsien kitumaa, ha (%)	713 000 (8)	714 000 (8)	722 000 (8)
Taloukskäytössä olevien monikäyttömetsien joutomaa, ha (%)	690 000 (8)	690 000 (7)	704 000 (8)
Lakisääteiset suojelualueet, ha (%)	1 756 000 (19)	1 519 000 (17)	1 518 000 (17)
Erämaa-alueet, ha (%)	1 377 000 (15)	1 377 000 (15)	1 377 000 (15)
Suojeluohjelmat, ha (%)	390 000 (4)	613 000 (7)	598 000 (6)
Muut erikoisalueet, ha (%)	726 000 (8)	729 000 (8)	709 000 (8)
Hoidossa olevat vesialueet yhteensä, ha	3 417 000	3 417 000	3 417 000
Lakisääteiset suojelualueet, ha (%)	238 000 (7)	235 000 (7)	235 000 (7)
Yleiset vesialueet, ha (%)	2 663 000 (78)	2 663 000 (78)	2 663 000 (78)
joista merialueilla, ha	2 555 000	2 555 000	2 555 000
joista sisävesialueilla, ha	108 000	108 000	108 000
Muut vesialueet, ha (%)	516 000 (15)	519 000 (15)	519 000 (15)

* Metsätalousmaat on jaettu pohjoismaisen metsätalousluokittelun mukaan puuntuottokyvyn perusteella: metsämaalla puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu on vähintään 1 m³/ha; kitumaalla 0,1-1 m³/ha ja joutomaalla alle 0,1 m³/ha.

Lähde

Silvia-paikkatietojärjestelmä

Metsien kestävä käyttö

	2017	2016	2015
PEFC-sertifioidut monikäyttömetsät			
Monikäyttömetsien pinta-ala yhteensä, ha	4 905 000	4 886 000	4 919 000 1)
josta monikäyttömetsien metsämaata*, ha	3 500 000	3 482 000	3 493 000 1)
josta monikäyttömetsien kitumaata, ha	715 000	714 000	722 000 1)
josta monikäyttömetsien joutomaata, ha	691 000	690 000	704 000 1)
Metsätalouskäytössä oleva monikäyttömetsä, ha	2 900 000	3 033 766	3 012 981 1)
Rajoitetussa metsätalouskäytössä oleva monikäyttömetsä, yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet, ha	231 400	238 425	261 776 1)
josta luonnon monimuotoisuuden vuoksi rajoitetut kohteet, ha	23 800	23 868	32 554 1)
josta porotalouden harjoittamisen vuoksi rajoitetut kohteet, ha	7 100	7 799	8 001 1)
josta saamelaisten kotiseutualueella saamelaiskulttuurin edellytysten turvaamiseksi rajoitetut kohteet, ha	5 500	5 496	5 472 1)
josta erityisen merkittävässä virkistyskäytössä olevat kohteet, ha	195 000	201 262	215 749 1)
rajoitetussa käytössä olevien kohteiden osuus monikäyttömetsien metsämaan pinta-alasta, %	7	7	7 1)
Metsätalouskäytön ulkopuolella olevat monikäyttömetsä, yleiset yhteiskunnalliset			

veloitteet, (ei hakkuita/poimintahakkuut), ha	322 500	321 389	302 345 1)
josta luonnon monimuotoisuuden vuoksi käytön ulkopuolella olevat, ha	189 200	187 201	178 872 1)
josta porotalouden harjoittamisen vuoksi käytön ulkopuolella, ha	31 000	31 441	32 243 2)
josta saamelaiskulttuurin edellytysten turvaamiseksi saamelaisten kotiseutualueella, ha	96 600	96 914	88 218 1)
josta erityisen merkittävässä virkistyskäytössä olevat kohteet, ha	5 800	5 833	3 012 1)
käytön ulkopuolella olevien kohteiden osuus monikäyttömetsien metsämaan pinta-alasta, %	9	9	8 1)
Monikäyttömetsien metsätyyppijakauma			
Lehdot ja lehtomaiset kankaat, %	2	1,6	1 1)
Tuoreet kankaat, %	20	25,6	23,6 1)
Kuivat ja karut kankaat, karukkokankaat, %	78	72,8	75,5 1)
Metsävarat			
Monikäyttömetsien puuvaranto, milj. m ³	313	308	307 1)
Monikäyttömetsien kasvu, milj. m ³ /v	11	11	11 1)
Puunkorjuu			
Puunkorjuun piirissä oleva osuus metsäalasta kyseisenä vuonna, %	2,1	2,5	1,7 1)
Korjatun puun määrä,			

miljoonaa m ³	5,9	6,06	5,86	1)
josta energiapuuta, m ³	120 000	242 500	272 900	1)
Korjatun puun osuus vuoden kasvusta, %	55	55	53,3	1)
Kasvatushakkuiden osuus hakkuukertymästä, ha (%)	59	58,5	53	1)
Uudistushakkuiden osuus hakkuukertymästä, ha (%)	35,5	35	41	1)
Erytyishakkuiden osuus kaikista hakkuista, ha (%)	5,5	6,4	6	1)
Energiapuun osuus korjatusta puusta	2	4,05	4,66	1)
Metsän uudistaminen				
Uudistuskohteista luontaisesti uudistetut, ha (%)	13,9	12	7	1)
Uudistuskohteista kylvämällä tai istuttamalla uudistetut, ha, (%)	86,1	88	93	1)
Maanpinnan käsittely	Karuja kasvupaikkoja ei käsitellä, muualla käytetään mahdollisimman kevyttä muokkausmenetelmää	Karuja kasvupaikkoja ei käsitellä, muualla käytetään mahdollisimman kevyttä muokkausmenetelmää	Karuja kasvupaikkoja ei käsitellä, muualla käytetään mahdollisimman kevyttä muokkausmenetelmää	3)
Vesistöjen suojavaikykkeet	Suojavaikykkeen leveys vaihtelee 10-20 metriin riippuen mm. vesistön tyypistä, maanpinnan kaltevuudesta ja maalajista	Suojavaikykkeen leveys vaihtelee 10-20 metriin riippuen mm. vesistön tyypistä, maanpinnan kaltevuudesta ja maalajista	Suojavaikykkeen leveys vaihtelee 10-20 metriin riippuen mm. vesistön tyypistä, maanpinnan kaltevuudesta ja maalajista	3)
Siementen ja taimien alkuperä	Kotimainen	Kotimainen	Kotimainen	3)
Ympäristöhoidon laatu metsätalouden työmailla				
Ympäristöhoidon laatu metsätalouden työmailla:				
Luontokohteiden ominaispiirteet säilyneet työkohteissa, %	99	98,6	95	4)
Uudistusalalle jätettyjen arvokkaiden säestöpuiden määrä, kpl/ha	12	11,7	11	4)

Vesiensuojelu hakkuukohteilla, arvosana (asteikolla 1–4)	3,9	3,7	3,88	4)
Vesiensuojelu kunnostusojituskohteilla, arvosana (asteikolla 1–4)	3,8	3,66	3,73	4)
Tehdyt kulotukset, kpl	19	18	18	4)
(Syttyneet metsäpalot, ha)	163	33	0,5	4)
Suolunnon monimuotoisuuden parantaminen, ha yhteensä	745	418	1204	4)
Riistan elinympäristöjä ennallistamalla (REAH), ha	356	384	467	4)
Muu ennallistaminen, ha	389	34	737	4)
Ojitus				
Soiden uudisojitus lopetettu, vuosi	1994	1994	1994	3)
Jo ojitettujen soiden kunnostusojitus:				
Uhanalaisiksi luokitellut suotyypit	Jätetään kunnostusojituksen ja muiden toimenpiteiden ulkopuolelle	Jätetään kunnostusojituksen ja muiden toimenpiteiden ulkopuolelle	Jätetään kunnostusojituksen ja muiden toimenpiteiden ulkopuolelle	3)
Puuntuotannon kannalta liian karut suotyypit	Jätetään kunnostusojituksen ulkopuolelle	Jätetään kunnostusojituksen ulkopuolelle	Jätetään kunnostusojituksen ulkopuolelle	3)
Hyvän puuntuotannon omaavat suotyypit	Kunnostusojitetaan 20-30 vuoden välein	Kunnostusojitetaan 20-30 vuoden välein	Kunnostusojitetaan 20-30 vuoden välein	3)
Vesiensuojelu	Kaikille kunnostusojituskohteille laaditaan vesiensuojelusuunnitelma	Kaikille kunnostusojituskohteille laaditaan vesiensuojelusuunnitelma	Kaikille kunnostusojituskohteille laaditaan vesiensuojelusuunnitelma	3)
Lannoitus				
Terveyslannoitus maaperän ravinnepitoisuuden parantamiseksi	Yleensä turvemaiilla puuperäinen tuhka	Yleensä turvemaiilla keinolannoite ja puuperäinen tuhka	Yleensä turvemaiilla keinolannoite ja puuperäinen tuhka	3)
	Kohteilla, joilla	Kohteilla, joilla	Kohteilla, joilla	

Kasvatustaloudellisen puuston kasvun lisäämiseksi	lannoituksesta selkeä taloudellinen hyöty, lannoite kohteen mukaan	lannoituksesta selkeä taloudellinen hyöty, lannoite kohteen mukaan	lannoituksesta selkeä taloudellinen hyöty, lannoite kohteen mukaan	3)
Vesien suojeleminen	Jätetään suojaväyhyke	Jätetään suojaväyhyke	Jätetään suojaväyhyke	3)
Tiestö ja kuljetus				
Metsäteiden määrä valtion mailla, km	38 000	38 000	37 000	1)
Kunnostettujen (peruskorjattujen) teiden osuus, km	440	625	600	1)
Uusien rakennettujen teiden määrä, km	170	190	180	1)
Puun kuljetusmäärät:				
Autokuljetus, % (miljoonaa m ³)	73 (4,19)	73,7 (4,53)	77,7 (4,6)	5)
Junakuljetus, % (miljoonaa m ³)	26 (1,48)	25,0 (1,54)	21,3 (1,3)	5)
Uitto- ja aluskuljetus, % (miljoonaa m ³)	1 (0,07)	1,3 (0,08)	1,0 (0,06)	5)
Yhteensä, miljoonaa m ³	5 747 000	6 150 000	5 924 000	5)
Metsäteiden käyttäjästä virkistyskäyttäjiä, %	85	85	85	6)
Metsätalous saamelaisten kotiseutualueella	Metsätalouteen ja poronhoitoon liittyvät periaatteet sovitaan Metsähallituksen, Saamelaiskäräjien ja Koltaneuvoston välisissä neuvotteluissa	Metsätalouteen ja poronhoitoon liittyvät periaatteet sovitaan Metsähallituksen, Saamelaiskäräjien ja Koltaneuvoston välisissä neuvotteluissa	Metsätalouteen ja poronhoitoon liittyvät periaatteet sovitaan Metsähallituksen, Saamelaiskäräjien ja Koltaneuvoston välisissä neuvotteluissa	3)
Saamelaisten kotiseutualueesta:				
Metsätaloustaloudessa, %	8	8	8	1)
Rajoitetussa metsätaloustaloudessa, %	2	8	8	1)
Metsätaloustalouden ulkopuolella, %	90	84	84	1)

* Metsätaloustaloudet on jaettu pohjoismaisen metsätaloustaloustalokittelun mukaan puuntuotokyvyn perusteella: metsämaalla puuston keskimääräinen vuotuinen kasvu on vähintään 1 m³/ha; kitumaalla 0,1–1 m³/ha ja joutomaalla

alle 0,1 m³/ha.

Lähde

- 1) Silvia-
paikkatietojärjestelmä
- 2) Uljas-
paikkatietojärjestelmä
- 3) Metsätalouden
ympäristöopas
- 4) Metsätalouden
ympäristöseuranta
- 5) Metsätalouden
raportointijärjestelmä
- 6) Metsätiestön käytön selvitys (2014 Kainuu, 2015 Etelä-Suomi)

Luonnonsuojelu

	2017	2016	2015
Lajien ja luontotyyppien suojelu			
Ennallistamisen ja luonnonhoidon pinta-ala, ha	5 746	5 738	5 670
Direktiivilajien ja uhanalaisimpien lajien esiintymien tilan seuranta, lajiesiintymätarkastusten lukumäärä, kpl	6 409	8 536	2 755
Natura 2000- ja luonnonsuojelualueverkoston tila			
NATA-arvioitujen Natura-alueiden lukumäärä	353	269	42
Riista- ja kalakantojen elinvoimaisuus, metsästyksen ja kalastuksen vastuullisuus			
Erävalvontatapauksien määrä, kpl	10 791	11 278	10 287
Erävalvonnassa todettujen laillisuus- ja luvallisuusrikkien osuus tarkastuksista, %	9,8	10,1	11,3

Lähde

Metsähallituksen Julkiset hallintotehtävät - yksikön toimintakertomus ja tilinpäätös

Kulttuuriperintö

	2017	2016	2015
Kulttuurihistoriallinen kiinteistövarallisuus			
Lain perusteella suojellut kohteet			
Rakennukset ja rakenteet, kpl	442	395	343
Muinaisjäännökset, kpl	6 120	6 108	6 019
Muut kulttuurihistorialliset kohteet, kpl	13 040*	13 006*	

* Yhdellä kohteella voi olla useita rakenteita.

Lähde

Palveluvarustustietojärjestelmä PAVE

Hyvinvointi ja terveys

	2017	2016	2015	
Luonnossa virkistäytyminen				
Luontokeskusten ja maastopalveluiden asiakastyytyväisyys, asteikolla 1–5	4,3	4,3	4,3	1)
Käyntimäärät yhteensä (kansallispuistot, valtion retkeilyalueet, historiakohteet, luontokeskukset ja muut suositut kohteet), käyntiä	5 948 500	5 746 600	5 297 200	2)
Kansallispuistojen käynnit	3 104 700	2 811 200	2 634 600	2)
Valtion retkeilyalueiden käynnit	237 900	319 600	275 400	2)
Historiakohteiden käynnit	730 800	837 400	722 400	2)
Luontokeskusten käynnit	1 198 900	1 130 900	1 032 700	2)
Muiden suosittujen kohteiden käynnit	676 200	647 500	632 100	2)
Verkkopalvelujen: Luontoon.fi, Eräluvut.fi ja Suurpedot.fi käyttäjät, lkm	3 007 483	2 704 225	1 896 001	1)
Moottorikelkkauraluvat, kpl (sis. myös mobiililuvat ja käsinkirjattuja lupia)	3 869	5 047		1)
Urien ulkopuoliset maastoliikenneluvat, kpl	2 933	4 927		1)
Eräpalvelutarjonta				
Kalastajien asiakastyytyväisyys, asteikolla 1–5	3,7	3,8	3,8	3)
Lupametsästäjien asiakastyytyväisyys, asteikolla 1–5	3,7	3,7	3,8	4)
Myydyt metsästysluvat, kpl	53 962	56 659	56 489	4)
Myydyt kalastusluvat, kpl	82 740	81 859	68 695	4)
Valtion kalastonhoitomaksun vuosiluvan maksajien lukumäärä, kpl	192 360	205 170		Lupamalli otettiin käyttöön vuonna 2016 4)
Metsästys- ja kalastusasiakkaiden eräpäivien lukumäärä, kpl	405 000	370 000	350 000	4)
Vapaaehtoistoiminta				

Vapaaehtoistapahtumat, lkm	211	211	190	1)
Mukana olevat vapaaehtoiset, lkm	4 863	3 788	3 358	1)
Vapaaehtoisten panos, htv	26,1	25,4	22,6	1)
Kuntouttava toiminta				
Työllistetyt avolaitosvangit, htv	51	60	55	1)

Lähde

- 1) Metsähallitus Luontopalvelut
- 2) Asta-asiakastietojärjestelmä
- 3) Saalispalautejärjestelmä Tuikki.fi
- 4) Riistatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä

Odotusten yhteensovittaja

Metsähallitus on valtion liikelaitos, joka käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi. Metsähallitus harjoittaa liiketoimintaa metsätaloudessa sekä kiinteistöalalla. Sillä on myös valtion maihin ja vesialueisiin liittyviä julkisia hallintotehtäviä: luonnonsuojelu, eräasiat ja virkistyskäyttö.

Metsähallituksen toimintaan kohdistuu odotuksia sekä valtio-omistajalta että asiakkailta ja sidosryhmiltä. Erilaisten odotusten yhteensovittaminen muodostaa Metsähallituksen toimintaympäristön perustan.

Valtio-omistaja edellyttää, että Metsähallitus

- hoitaa valtion maa- ja vesiomaisuutta hyvin ja nostaa sen arvoa
- tuottaa tuloja valtiolle
- luo edellytyksiä uusille toiminnoille ja toimeliaisuudelle valtion mailla
- vaalii kulttuuriperintöä ja luonnon monimuotoisuutta
- vastaa valtion maiden edunvalvonnasta
- tuottaa palveluja ja hyvinvointia kansalaisille
- ottaa huomioon valtion maiden käyttäjäorganisaatioiden (puolustusvoimat, tutkimus, opetus) tarpeet
- edistää valtion alueilta saatavia ilmastohyötyjä, kuten metsien hiilensidontaa.

Kuva: Olli-Pekka Orpo

Megatrendit muokkaavat toimintaympäristön kehitysnäkymiä

Monilla maailmanlaajuisilla megatrendeillä, kuten ilmastonmuutoksella, digitalisaatiolla ja kaupungistumisella, on vaikutusta myös Metsähallituksen toimintaan ja toimintaympäristöön. Esimerkiksi vuoteen 2030 mennessä Suomen kaupunkien asukasluku on kasvanut 400 000 asukkaalla ja joka neljäs suomalainen on yli 65-vuotias.

Megatrendit

Biotalous

- Puun käyttö kasvaa Suomessa.
- Fossiilisia tuotteita korvataan yhä enemmän puupohjaisilla tuotteilla.
- Suomen vesiluontovaroja tullaan hyödyntämään kokonaisvaltaisemmin.
- Kiinnostus luontomatkailuun kasvaa.
- Ekosysteemipalvelut tulee turvata ja luonnontuotteet mahdollistavat uutta liiketoimintaa.

Väestön ikääntyminen ja kaupungistuminen

- Esteettömien ja moniarvoisten palveluiden tarve kasvaa.
- Luonnosta saatavien hyvinvointi- ja terveysvaikutusten merkitys kasvaa.
- Kävijäpaine lisääntyy kasvukeskusten lähivirkistyskohteilla.
- Työvoiman saatavuus vaikeutuu syrjäisillä alueilla.

Luonnonvarojen riittävyys

- Luonnonvarojen kysynnän kasvun myötä resurssitehokkuuden ja kierrätyksen merkitys kasvaa.
- Uusiutuvien luonnonvarojen kysyntä kasvaa uusiutumattomiin verrattuna.
- Lajien ja luontotyyppien monimuotoisuuden vähenemistä yritetään jarruttaa.
- Vesiensuojelun merkitys kasvaa ja puhtaan veden saatavuus tulee turvata.

Digitalisaatio

- Koulutuksen merkitys kasvaa työtehtävien digitalisoituessa.
- Tekoälyn kehittyminen luo uusia mahdollisuuksia ja osa tehtävistä automatisoituu.
- Palvelut digitalisoituvat.
- Vuorovaikutus sidosryhmien ja asiakkaiden kanssa nopeutuu.

Ilmastonmuutos

- Metsien kasvu kiihtyy, ja hyönteis- ja myrskytuhot lisääntyvät.
- Metsätieverkoston kunto voi heiketä ja puunkorjuun sekä -kuljetuksen logistiset ongelmat lisääntyä.
- Ilmastonmuutos vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen ja lajistoon.
- Vähäpäästöisten liikkumistapojen ja kestävän matkailun merkitys kasvaa.
- Ilmastoviisaiden palvelujen ja tuotteiden kysyntä kasvaa.
- Kehitetään uusiutuvaa energiaa, kuten tuulivoimaa hyödyntäviä vaihtoehtoja energiantuotantoon.

Metsähallituksen uudistuminen jatkuu

Vuonna 2016 uuden lain voimaantulosta alkanut Metsähallituksen toiminnan ohjauksen uudistaminen jatkui vuonna 2017. Uudistusten tavoitteena on johtaa ja kehittää Metsähallitusta yhä enemmän yhtenä kokonaisuutena.

Alkuvuonna 2017 hyväksyttiin uusi työjärjestys, jossa Laatumaa-tulosityksikön nimi muuttui Metsähallitus Kiinteistökehitykseksi ja Julkiset hallintotehtävät jaettiin kahteen osaan, Metsähallituksen Luontopalveluihin ja eräasioista vastaavaan Eräpalveluihin.

Uusittujen omistajapoliittisten linjausten mukaisesti toimintaa tiivistettiin luopumalla taimiliiketoiminnasta. Metsähallituksen tytäryhtiö Fin Forelia Oy myytiin kesäkuussa 2017. Osana toiminnan tehostamista tehtäviä vähennettiin myös Metsähallituksessa, etenkin konsernihallinnosta.

Parantunut taloustilanne vahvisti palvelujen kysyntää

Vuoden 2017 aikana Metsähallituksen tuottamien palvelujen kysyntää vahvasti yleinen parantunut taloustilanne. Vaikka ainespuun myyntimäärä oli hieman edellisvuotta pienempi, oli Metsähallitus Metsätalous Oy:n toiminnallinen tulos erinomainen aiempiin vuosiin verrattuna. Matkailun kasvu sekä kiinnostus luonnossa liikkumiseen näkyivät niin luonto- ja eräpalvelujen kysynnän kasvuna kuin myös vilkastuneena tonttien kysyntänä Metsähallitus Kiinteistökehityksessä.

Erälupien kysyntä säilyi vahvana, ja kysyntä oli monilla alueilla suurempaa kuin mitä lupia voidaan kestävästi myöntää. Tuulivoimaliiketoiminnassa vuosi 2017 oli ennustetusti rakentamisen vuosi, ja valtion maille aukesi kaksi uutta tuulivoimapuistoa.

Yhteistyö tiivistä saamelaisten kotiseutualueella

Metsähallituksen toiminta saamelaisten kotiseutualueella oli vuonna 2017 luonnonvarasuunnitelman mukaista lukuun ottamatta hakkuumääriä, jotka toteutuivat suunniteltua pienempinä.

Metsähallituksen, saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen ja saamelaisalueen paliskuntien välistä sopimusta yhteistyömenettelyistä ja poronhoidon huomioon ottamisesta noudatettiin. Juutuan-Tuulispään virkistysmetsään laadittiin erityisalue-suunnitelmaa yhteistyössä paikallisten alueen käyttäjien sekä saamelaiskäräjien asettaman Akwé: Kon -työryhmän kanssa.

Tiivis yhteistyö porotalouden kanssa jatkui ja säännöllisiä yhteistyöneuvotteluja pidettiin sekä

Paliskuntain yhdistyksen että paliskuntien kanssa. Kaikki hakkuu-, maanmuokkaus- ja tienrakennussuunnitelmat sekä matkailureittisopimukset lähetettiin paliskuntiin, minkä lisäksi niistä tarvittaessa neuvoteltiin ja suunnitelmia muutettiin. Saadun palautteen mukaan yhteistyö paliskuntien ja Metsähallituksen välillä on toiminut sovitusti.

Työlle tunnustusta

Metsähallitus sai vuonna 2017 toiminnastaan virkistys- ja matkailukäyttöön ja sen kehittämiseen, metsäsektoriin sekä kulttuuriperintötyöhön liittyviä tunnustuksia ja palkintoja.

- World Travel & Tourism Council palkitsi Pallas-Yllästunturin kansallispuiston vastuullisesta kehittämisestä ja yhteistyöstä paikallisyhteisön kanssa.
- Hossan kansallispuiston pisin pyöräilyreitti, Sininen saavutus, palkittiin ensimmäisenä pyöräilyreittinä Pohjoismaissa Kansainvälisen maastopyöräilyliiton IMBA:n EPIC-nimityksellä.
- Suomen matkailutoimistoalan liitto SMAL palkitsi matkailugaalassaan (Finnish Travel Gala) Metsähallituksen kansallispuistot mieleenpainuvimpana matkailukokemuksena.
- Matkailutoimittajien Kilta antoi Helsingin edustan Vallisaarelle Vuoden kotimainen matkakohde -palkinnon.
- Yhdessä metsäsektorin kanssa toteutettu erityisesti nuorille suunnattu Bioaika-rekka ja tapahtumakiertue palkittiin Metsäpäivillä Suomen Metsäyhdistyksen ansioplaketilla huomattavasta toiminnasta Suomen metsäalan hyväksi.
- Valtion monikäyttömetsissä vuosina 2010–2015 toteutettu kulttuuriperintöinventointihanke sai eurooppalaista kulttuuriperintöä vaalivan järjestön, Europa Nostran, myöntämän erityismaininnan. Erityismaininnalla palkitaan hankkeita, jotka ovat edesauttaneet ja parantaneet eurooppalaisen kulttuuriperinnön säilymistä.

Metsienkäsittely ja kalastusjärjestelyt puhuttivat

Vuonna 2017 Metsähallituksen sidosryhmiltä saama palaute kohdistui saarten ja retkeilyalueiden metsienkäsittelyyn erityisesti Kuhmon Lammasjärvellä, Oulujärven saarissa ja Paljakassa Puolangalla. Lisäksi uusi kalastuslaki vaikutti Ylä-Lapin paikallisten asukkaiden kalastusmahdollisuuksiin ja toi haasteita Metsähallituksen toimintaan alueella. Neuvotteluja metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamiseksi jatkettiin vuoden aikana myös saamelaiden kotiseutualueella.

Oikeuskäsittelyt

Vuonna 2017 Helsingin hovioikeudessa käsiteltiin raakapuukartellista aiheutuneita vahinkoja. Metsähallitus hakee puunmyyjänä korvausta UPM Kymmene Oy:ltä, Metsäliitto Osuuskunnalta ja Stora Enso Oy:ltä vahingonkorvausoikeudenkäynnissä. Oikeudenkäynnin pääkäsittely päättyi tammikuussa 2018. Tuomio hovioikeudesta tullaan saamaan vuoden 2018 kuluessa.

Raakapuukartellin lisäksi Metsähallituksen ja MH-Kivi Oy:n ja Morenia Oy:n välisiä, vuonna 2013 toteutetun yrityskaupan jälkeisiä erimielisyyksiä ratkottiin välimiesoikeudenkäynnissä vuonna 2017. Jo toisessa asiaan annettussa päätöksessä välimiesoikeus ratkaisi asian Metsähallituksen käsityksen ja vaatimusten mukaisesti. Välimiesoikeuspäätökset ovat lainvoimaisia, mutta niiden kumoamiskanteiden käsittelyt ovat kesken.

Kuva: Ilkka Immonen

Monipuolisia kumppanuuksia ja osallistavaa yhteistyötä

Valtion maiden ja vesien kestävä käyttö edellyttää kumppanuutta ja yhdessä toimimista. Metsähallituksen kumppaneiden ja sidosryhmien kirjo on laaja, ja yhteistyömuodot vaihtelevat kaupanteosta yhdessä tekemiseen, ohjaukseen, tiedonvaihtoon ja vuorovaikutukseen.

Metsähallituksen sidosryhmät

Tavoitteita ja toiveita yhteen sovittaen

Suomalainen metsäsuhde on kansallista elävää perintöä. Metsät ja yleisemmin luonnonvarat sekä niiden käyttö herättävät paljon keskustelua. Metsien käyttö synnyttää myös ristiriitoja, sillä valtion

maa- ja vesialueiden käyttöön kohdistuu monenlaisia tavoitteita ja toiveita.

Luonnonvarasuunnittelua tehdään aina yhdessä paikallisten sidosryhmien kanssa.

Yhteensovittamisen tärkeys korostuu palautteessa, jota Metsähallitus saa sidosryhmiltään. Keskeinen työkalu valtion maihin kohdistuvien tavoitteiden ja toiveiden yhteensovittamistyössä on luonnonvarasuunnittelu, johon osallistuu aina laaja paikallinen yhteistyöryhmä. Suunnittelussa tarkastellaan luonnonvarojen käyttöä ja hoitoa kokonaisvaltaisesti. Tarkastelun tuloksena syntyy viisivuotinen luonnonvarasuunnitelma, joka ohjaa Metsähallituksen toimintaa. Vuonna 2017 valmistui Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma, jonka lisäksi käynnistettiin luonnonvarasuunnitelman laatiminen Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien alueella yhdessä sidosryhmien kanssa.

Metsähallitus koetaan luotettavana ja hyödyllisenä yhteistyökumppanina

Metsähallitus mittaa vuosittain sidosryhmien käsitystä toiminnastaan ja maineestaan. Tutkimus kohdistetaan Metsähallituksen keskeisille sidosryhmille: asiakkaille, hallinnon ja politiikan toimijoille, metsäsektorin liitoille ja järjestöille, kansalaisjärjestöille, medialle, koulutuksen ja tutkimuksen sekä matkailun toimijoille.

Vuoden 2017 sidosryhmätutkimuksessa keskityttiin edellisvuosia enemmän vastuullisuuden ja toiminnan kehittämisen mittaamiseen. Tutkimuksen mukaan Metsähallitusta pidetään luotettavana ja yhteistyötä sen kanssa tuloksellisena. Joustavuudessa, muutoskykyisyydessä ja tehtäväkuvan selkeydessä on kuitenkin parannettavaa.

Sidosryhmätutkimukseen vastanneiden mielestä Metsähallituksen tärkein tehtävä on edellisvuosien tapaan valtion luonnonvarojen hoito sekä liiketoiminnan, palvelujen ja suojelun näkökulmien yhteensovittaminen.

Suurimmiksi kehityskohteiksi Metsähallituksen toiminnassa ja vastuullisuudessa koettiin yhteistyö ja vuorovaikutus sekä toiminnasta ja vastuullisuudesta viestiminen.

Metsähallituksen maine oli vuonna 2017 kohtalainen ja kehityksen suunta on ollut hieman laskeva. Korkeimmat mainearviot antoivat metsäalan järjestöt ja liitot. Kansalaisjärjestöt ja matkailualan toimijat olivat sidosryhmistä kriittisimpiä.

Metsienkäsittely ja kalastusjärjestelyt huolestuttivat

Vuonna 2017 Metsähallituksen sidosryhmiltä saama palaute kohdistui saarten ja retkeilyalueiden metsienkäsittelyyn. Lisäksi uusi kalastuslaki toi muutoksia Ylä-Lapin paikallisten asukkaiden kalastusmahdollisuuksiin tuoden haasteita Metsähallituksen toimintaan alueella.

Keskusteluun nousivat erityisesti metsienkäsittely Kuhmon Lammasjärvellä, Oulujärven saarissa ja Paljakassa Puolangalla. Kiistoja pyrittiin ratkomaan yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Keskustelua käytiin syksyllä muun muassa Greenpeacen kanssa Oulujärven saarissa, ja alkuvuodesta 2018 järjestettiin sidosryhmätilaisuus Puolangalla.

Saamelaisten kotiseutualueella hakkuita ei ole toteutettu, jos paliskunta on ennakkoon ilmoittanut vastustavansa niitä eikä erimielisyyksiin ole löytynyt neuvotteluissa ratkaisua. Osa Inarin metsäpaliskunnista on vaatinut valtion maiden hakkuiden ennakkoehtona laajoja kulttuurivaikutusten arviointeja. Tämän vuoksi kyseisten paliskuntien alueella hakkuita ei ole toteutettu. Neuvotteluja metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamiseksi jatketaan sekä paliskuntien että saamelaiskäräjien kanssa.

Kuva: Jussi Riikonen

Monipuolisen biotalouden edelläkävijä

Metsähallituksen strategia hyväksyttiin syksyllä 2016. Strategian kiteytys "Olemme monipuolisen biotalouden edelläkävijä" viitoittaa Metsähallituksen toimintaa vuoteen 2020.

Strategian linjausten mukaisesti

- takaamme valtion maiden parhaan kestävä tuoton yli sukupolvien
- lisäämme maakuntien elinvoimaa
- olemme vastuullisen toiminnan suunnannäyttäjiä ja pysäytämme luonnon monimuotoisuuden vähenemisen valtion mailla ja vesillä
- toimimme yhtenäisesti ja tehokkaasti ja hyödynnämme digitalisaation mahdollisuudet.

Uudet arvot yhdessä

Vuonna 2017 strategian viemistä käytäntöön jatkettiin yhdessä henkilöstön kanssa Strategia osaksi arkea -työpajoissa. Työpajatyöskentelyn pohjalta syntyivät Metsähallituksen uudet arvot: huolenpito, merkityksellisyys ja tuloksellisuus.

” *Meidän työllä rakennetaan perintö tuleville sukupolville.*

Huolenpito

Työskentelemme luonnonvarojen vastuullisen käytön ja hoidon sekä luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön puolesta. Asiakkaat, kumppanit ja työkaverit ovat meille tärkeitä.

Merkityksellisyys

Teemme merkityksellistä työtä koko Suomen, suomalaisen yhteiskunnan ja luonnon hyväksi. Tämä on voima, joka auttaa sovittamaan yhteen monenlaisia ja välillä ristiriitaisiakin toiveita ja tavoitteita.

Tuloksellisuus

Työmme tuottaa tulosta. Tekemämme tulos on sekä aineetonta että aineellista hyötyä, jota saadaan valtion maa- ja vesialueilta kestävästi yli sukupolvien.

Kohti entistä kestävämpää tulevaisuutta

Metsähallituksessa käynnistettiin vuoden 2017 lopussa koko konsernin kattavan vastuullisuusohjelman rakentaminen strategisten päämäärien saavuttamiseksi. Ohjelman tavoitteena on Metsähallitukselle olennaisten yhteiskuntavastuun osa-alueiden määrittely ja vastuullisuuden tavoitteellisuuden sekä vaikuttavuuden lisääminen.

Vastuullisuusohjelman rakentamisesta vastaa Metsähallituksen vastuullisuusryhmä, jossa on kattavasti edustajia kaikista vastuualueista ja konserniyksiköistä.

Kuva: Jari Salonen

Vastuullisuus Metsähallituksessa

Metsähallituksessa vastuullisuus on osa johtamista ja jokapäiväistä työtä. Lähes 160 vuoden ajan Metsähallitus on vastannut valtion maa- ja vesialueiden hoidosta ja käytöstä. Metsähallituksen hoidossa oleva kansallisomaisuus on merkittävä maakuntien elinvoimaisuuden, luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön vaalimisessa sekä kansalaisten virkistyskäytön tukemisessa ja mahdollistamisessa. Toiminnan olemassaolon oikeutus voidaan saavuttaa vain eri sidosryhmien tarpeiden mahdollisimman hyvällä yhteensovittamisella ja parhailla käytännöillä.

Vastuullisuusohjelma käynnistyi

Metsähallituksen johto päätti marraskuussa 2017 aloittaa Metsähallituksen vastuullisuusohjelman rakentamisen. Vastuullisuusohjelman tavoitteena on selkeyttää vastuullisuustavoitteita ja mittareita sekä siirtää vastuullisuus paremmin osaksi eri prosesseja ja jokaisen metsähallituslaisen työnkuvaa. Vastuullisuusohjelma tukee Metsähallituksen strategiaa ja antaa suuntaviivat vastuullisuuden kehittämiseen. Metsähallitus kehittää myös compliance-ohjelmaa, jossa määritellään Metsähallituksen eettinen toimintatapaohje eli Code of Conduct sekä sitä syventävät toimintaohjeet.

Metsähallituksessa perustettiin vuoden 2017 lopussa vastuullisuusryhmä, jossa on edustajia kattavasti eri vastuualueista ja konserniyksiköistä. Sen tehtävänä on kevään 2018 aikana määritellä vastuullisuusohjelman tiekartta. Metsähallituksen vastuullisuustyötä koordinoi konsernin viestintäjohtaja, joka on konsernin johtoryhmän jäsen. Vastuullisuusryhmä toimii vastuullisuustyön asiantuntija- ja kehittämisryhmänä ja tekee yhteistyötä Metsähallituksen ympäristöryhmän kanssa. Metsähallituksen pääjohtaja ja johtoryhmä vastaavat vastuullisuuden strategisesta johtamisesta.

Metsähallitus liittyi vastuullisuusverkosto FIBSin ja monimuotoisuusverkoston jäseneksi vuoden 2017 lopussa.

Olennaisuusmäärittelyssä tunnistettiin vastuullisuustyön tärkeimmät teemat

Metsähallituksen olennaisuusmäärittelyssä tunnistettiin vastuullisen toiminnan olennaiset vastuullisuusteemat sidosryhmälähtöisesti. Määrittelyssä hyödynnettiin vuoden 2017 sidosryhmäkyselyitä, vastuullisuusryhmän osaamista ja johdon näkemystä. Vastuullisuusryhmä muodostuu eri yksiköiden asiantuntijoista Metsähallituksen sisällä. Prosessin ulkopuolisena sparraajana toimi KPMG:n vastuullisuusasiantuntijat.

Olennaisuusmäärittelyssä tunnistettiin lähes sata Metsähallitukselle sopivaa vastuullisuusteemaa, joista muodostettiin näkemys merkittävimmistä aiheista tiivistäen lopulta vastuullisuusteemojen määrää 23 avaintemaan. Kullekin teemalle määriteltiin arvio sen merkittävydestä 14 eri avainsidosryhmälle, sekä arvio Metsähallituksen vastuullisuusvaikutuksesta näiden teemojen kautta.

Metsähallituksen toiminnan luonteeseen kuuluu laajasti eri lakisäätteisiä, mutta myös ei-lakisäätteisiä vastuullisuusteemoja. Olennaiset teemat voivat olla toisiaan tukevia, osittain päällekkäisiä tai ne voivat olla osa jotain isompaa olennaisuusmäärittelyn vastuullisuusteemaa. Tämä johtuu sidosryhmien erilaisista painotuksista ja näkökulmista, ja myös Metsähallitukselle ominaisista lakisäätteisistä vastuullisuustehtävistä.

Olennaisuusmäärittelyn teemojen tunnistaminen, seuraaminen ja päivittäminen on jatkuva prosessi. Metsähallitus pystyy hyödyntämään olennaisuusmäärittelyä vastuullisuusmahdollisuuksien ja -riskien arvioinnissa, vastuullisuusraportoinnissa ja tulevaisuuden trendien tunnistamisessa. Valittujen 23 merkittävimpien teemojen lisäksi prosessissa tunnistettiin useita teemoja, joita seurataan vastuullisen toiminnan tukemiseksi.

Olennaisuusmäärittely

1 Valtion maihin ja vesiin kohdistuvien tarpeiden yhteensovittaminen ja osallistava suunnittelu	14 Maakuntien elinvoimaisuuden lisääminen ja työllisyyden edistäminen
2 Valtion maiden ja vesien parhaan kestävä tuoton takaaminen yli sukupolvien	15 Kumppanuuksien ja sidosryhmäyhteistyön edistäminen
3 Biologisen monimuotoisuuden turvaaminen	16 Ihmis- ja työoikeuksien kunnioittaminen kaikessa toiminnassa
4 Ekotehokkuuden parantaminen	17 Puun ja muiden luonnonvarojen kestävä käytön hyväksyttävyyttä
5 Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen varautuminen	18 Saamelaisien kulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaaminen
6 Luontomatkailun ja virkistyskäytön edistäminen	19 Kestävän metsästyksen ja kalastuksen järjestäminen
7 Valtion meri- ja sisävesialueiden hyvän tilan ja kestävä käytön edistäminen	20 Luonnosta saatavien hyvinvointi- ja terveysvaikutusten lisääminen
8 Kestävän metsätalouden edistäminen	21 Eettisten periaatteiden ylläpito ja noudattaminen
9 Huolenpito henkilöstöstä	22 Toiminnan läpinäkyvyys ja avoin viestintä
10 Elinvoimaiset riista- ja kalakannat ja niiden hoito	23 Tuuli- ja muun puhtaan energian tuotantomahdollisuuksien edistäminen
11 Kulttuuriperintökohteiden ja aineettoman kulttuuriperinnön vaaliminen valtion mailla ja vesillä	
12 Luonnonvaroihin ja niiden käyttöön liittyvän ajantasaisen ja luotettavan tietovarannon sekä arktisen osaamisen ylläpitäminen	
13 Poronhoidon edellytysten turvaaminen poronhoitoalueella	

YK:n kestävä kehityksen tavoitteet

Metsähallitus on sitoutunut edistämään toiminnassaan YK:n kestävä kehityksen tavoitteita (Sustainable Development Goals, Agenda 2030). Osana vastuullisuusryhmän työtä Metsähallitus on keväällä 2018 aikana tunnistanut oman työnsä ja sidosryhmien kannalta olennaisimmat kestävä kehityksen tavoitteet. Tavoitteet ja niiden tarkempi kuvaus julkaistaan Metsähallituksen internet-sivuilla syyskuussa 2018.

Kuva: Jari Salonen

Vastuuta ympäristöstä

Metsähallituksen toiminnan merkittävimmät ympäristönäkökohdat liittyvät luonnonvarojen käyttöön, luonnon monimuotoisuuden ylläpitämiseen, vesiensuojeluun ja maisemanhoitoon.

Käytössä on ISO 14001:2015 -standardiin perustuva sertifioitu ympäristöjärjestelmä sekä ISO 9001 -standardiin pohjautuva laatujärjestelmä. Metsätaloudessa noudatetaan PEFC-metsäsertifiointin vaatimuksia. Ympäristöjärjestelmän sekä metsäsertifiointin toimivuutta ja tehokkuutta seurataan säännöllisesti sisäisin ja ulkoisin tarkastuksin.

PEFC-metsäsertifiointin ja ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän auditoinnista ja sertifiointista vastaa Inspecta Sertifiointi Oy.

” *Metsähallitus on vastuullisen toiminnan suunnannäyttäjä, joka hillitsee monimuotoisuuden vähenemistä valtion mailla.*

Ympäristöasioita koordinoidaan yhdessä

Ympäristöasioita Metsähallituksessa koordinoi eri vastualueiden ympäristövastaavista koostuva ympäristöryhmä, joka seuraa lainsäädännön kehittymistä ja Metsähallituksen ympäristöpolitiikan ja -tavoitteiden toteutumista. Ympäristöryhmä kokoontuu säännöllisesti vähintään neljä kertaa vuodessa. Ryhmä tekee kiinteästi yhteistyötä Metsähallituksen vastuullisuusryhmän kanssa. Ympäristöohjeistus on koottu vastualueittain ympäristö- ja laatukäsikirjaan, joka on kaikkien saatavilla.

Kunkin vastualueen ympäristönäkökohdat ja niistä johdetut ympäristötavoitteet käydään ympäristöryhmässä läpi vuosittain, ja havaittujen kehittämiskohteiden perusteella laaditaan ympäristötavoitteet tulevalle vuodelle. Ympäristötavoitteiden toteutuminen arvioidaan vuosittain vastualueiden ympäristökatselmuksissa, joista koostetaan Metsähallituksen johtoryhmälle

esitettävä Metsähallituksen yhteinen ympäristökatselmus.

Vuoden 2017 strategiset ympäristötavoitteet olivat

- luonnon monimuotoisuus
- ekosysteemipalvelujen turvaaminen.

Vastuu ympäristöasioista kuuluu Metsähallituksessa kaikille työntekijöille. Metsähallituksen johto on sitoutunut ympäristöasioiden vastuulliseen hoitamiseen Metsähallituksen ympäristöpolitiikan mukaisesti.

Monimuotoisuusindeksi mittaa toiminnan vaikuttavuutta

Vuoden 2017 aikana kehitettiin vastuualueiden yhteistyönä uusi mittari monimuotoisuuden tilan kehityksen seuraamiseksi valtion mailla. Monimuotoisuusindeksillä kuvataan luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden kehittymistä kaikilla valtion mailla. Indeksillä auttaa myös monimuotoisuuden hyväksi tehdyn työn vaikuttavuuden todentamisessa.

Monimuotoisuusindeksi koostuu viidestä jo aiemmin käytössä olleesta mittarista, jotka ovat

- Natura 2000 -maaluontotyyppien tila-arvio
- metsien monimuotoisuusindikaattori / lahopuu m³/ha
- metsien monimuotoisuusindikaattori / järeä haapa m³/ha
- luontokohteiden huomioinen hakkuissa
- ennallistamistoimenpiteiden pinta-ala/ha.

Indeksillä seurataan luonnon monimuotoisuuden tilan kehittymistä valtion mailla ja tehdään näkyväksi Metsähallituksen vuosittaisia panostuksia luonnon monimuotoisuuden vaalimisessa.

Monimuotoisuusindeksi laskettiin vuoden 2017 lopussa takautuvasti myös vuosille 2015 ja 2016. Indeksien tavoitetaso tuleville vuosille määritellään vuoden 2018 aikana.

	2015	2016	2017
Valtion maiden monimuotoisuusindeksi	3,24	3,46	3,56
Natura 2000 -maaluontotyyppien tila-arvio	3,90	3,90	3,89
Metsien monimuotoisuusindikaattori / lahopuu m ³ /ha	2,30	2,30	2,30
Metsien monimuotoisuusindikaattori / järeä haapa m ³ /ha	3,40	3,40	3,40
Luontokohteiden huomioiminen hakkuissa	2,70	4,45	4,52
Ennallistamistoimenpiteiden pinta-ala	3,89	3,23	3,70

Monimuotoisuusindeksi, asteikko 1–5.

Metsätalouden haittavaikutukset ympäristölle minimoidaan

Ympäristön huomioiminen metsätaloudessa varmistetaan systemaattisilla ympäristöseurannoilla, joissa tarkistetaan metsätalouden ohjeiden noudattaminen työkohteilla. Toimihenkilöiden ja urakoitsijoiden ympäristöosaaminen varmistetaan sisäisillä auditoinneilla, joissa käydään läpi ympäristöasioiden toteutumista arkipäivän työssä.

Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä on käytössä laajaan asiantuntijanäkemykseen perustuva metsätalouden ympäristöopas, jonka ohjeilla pyritään minimoimaan metsätalouden toimenpiteiden ympäristölle haitalliset vaikutukset. Painotus on luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden turvaamisessa. Ympäristöopas määrittelee esimerkiksi jätettävien säästöpuiden määrän, vesistöjen suojavaohtyöhykkeiden vaatimukset ja uhanalaisten lajien suojeluohjeet. Ympäristöoppaan päivitys aloitettiin vuonna 2017, ja sen päätavoitteena on selkeyttää ohjeistusta. Päivitystyössä ovat mukana Metsähallitus Metsätalous Oy:n ja Metsähallituksen Luontopalvelujen asiantuntijat. Työ valmistuu alkuvuonna 2018.

Metsähallitus Metsätalous Oy:n uudet toimihenkilöt ja urakoitsijat käyvät läpi ympäristökoulutuksen. Koulutuskokonaisuuksien siirto digitaaliseen Ahjo-osaamisympäristöön aloitettiin vuonna 2017, ja työ jatkuu uuden ympäristöoppaan valmistuessa.

Puunhankinnan päästöt laskevat

Metsähallitus Metsätalous Oy seuraa asiakkaille toimitetun puun korjuusta ja toimituksista muodostuvia päästöjä. Päästöjä aiheuttavat puunkorjuussa hakkuukoneen ja ajokoneen käyttö sekä puun toimituksissa puutavara-autot sekä juna- ja aluskuljetukset. Ilmastonmuutoksen kannalta merkittävän hiilidioksidin (CO₂) lisäksi seurataan hiilivetyjen (HC), typpioksidien (NO_x), rikkidioksidin (SO₂), hiilimonoksidin (CO) ja pienhiukkasten määrää. Päästöseurantaa on tehty vuodesta 2005, ja uusin laskenta kattaa vuoden 2016.

Puunhankinnasta aiheutuvien päästöjen yhteismäärät ovat viime vuosina laskeneet keskimäärin kahden prosenttiyksikön vuosivauhdilla. Toimitettua puukuutiota kohden hiilidioksidipäästöjä on muodostunut yhteensä 12,96 kg/m³. Tästä puunkorjuun osuus on 5,41 kg/m³ ja kuljetusten osuus 7,91 kg/m³. Myös muiden päästöjen määrät ovat laskeneet samassa suhteessa. Päästöt ovat vähentyneet pääasiassa puunkorjuussa, jossa hakkuutyön tuottavuus on kehittynyt voimakkaasti. Käytettyä polttoainemäärää vastaan saadaan nykyään tuotettua enemmän puuta kuljetuksiin. Puutavaran kuljetuksista muodostuvat päästöt ovat pysyneet pääpiirtein ennallaan.

Lakirikkomukset

Metsähallitus Metsätalous Oy:ssä kirjattiin viisi lakirikkomustapausta, joista kaksi oli ulkopuolisen tahon Metsähallitusta kohtaan tekemiä. Metsähallituksen lakirikkomuksista yksi koski puunkorjuuta uhanalaisen neidonkenkälajin esiintymäalueella ja yksi Natura-aluerajauksen ylitystä. Yhdessä tapauksessa puunkorjuu ulottui käsittelyalueen ulkopuolelle. Metsähallitusta kohtaan tehdyt rikkomukset olivat jätelakirikkomuksia, joissa valtion maille oli tuotu luvatta jätteitä. Kaikki Metsähallituksen toimista johtuvat rikkomukset on kirjattu ja käsitelty sopimusmenettelyllä tai ohjeistusta kehittämällä.

Metsähallituksen Luontopalvelujen historiakohteista Raaseporin rauniolinnan itäpuolella olevaa Slottsmalmenin muinaisjäännösalueita tuhottiin maata kaivamalla syksyllä 2017. Rikos tuhosi ainutlaatuisia tietoja Suomen keskiajasta. Sekä Metsähallitus että Museovirasto tekivät muinaisjäännökseen kajoamisesta rikosilmoituksen, jonka pohjalta käynnistynyt tutkinta on vielä kesken.

Vuonna 2017 erävalvonnassa erävalvontatapahtumia kirjattiin 10 791 kappaletta. Eniten rikkeitä todettiin maankäyttöön ja Metsähallituksen omaisuuteen (33,9 %), maastoliikenteeseen (20,8 %) sekä kalastukseen (15,9 %) liittyvissä valvonnoissa.

Erävalvontapahtumissa todettujen rikkeiden osuus oli 9,8 prosenttia valvontapahtumien kokonaismäärästä, mikä on 0,3 prosenttiyksikköä edellisvuotta pienempi. Rikkeiden määrän vähenemiseen on päästy erityisesti ennalta estävällä toiminnalla eli asiakkaiden valistamisella ja ohjeistamisella sekä tehokkaalla tiedottamisella. Myös laajalla viranomais- ja sidosryhmäyhteistyöllä sekä yhteisillä valvontaiskuilla on saatu valvontaan kattavuutta, mikä lisää ennaltaestävyyttä.

Kuva: Kari Leo

Monimuotoisuutta turvataan monin eri keinoin

Metsähallitus vastaa arvokkaiden luontotyyppien sekä eläin- ja kasvilajien suojelusta, hoidosta ja seurannasta hallinnassaan olevilla alueilla.

Luonnon monimuotoisuutta turvataan pitkäjänteisellä suojelutyöllä, tiedon keruulla sekä erilaisilla aktiivisilla elinympäristöjen hoito- ja ennallistamistoimilla, joita tehdään myös yhdessä kumppaneiden kanssa EU-rahoitteisissa hankkeissa.

” *Lähes 39 % eli 3 523 000 ha Metsähallituksen hallinnassa olevista maa-alueista ja 7 % eli 238 000 ha vesialueista on lakisääteisiä luonnonsuojelualueita, erämaa-alueita tai aluevarauksina erilaisissa luonnonsuojeluohjelmissa.*

Metsähallituksen on riittävästi otettava huomioon myös biologisen monimuotoisuuden suojelu ja tarkoituksenmukainen lisääminen sekä muut tavoitteet, jotka on asetettu metsien, vesistöjen ja muiden luonnonvarojen hoidolle, käytölle ja suojelulle. Näistä yleisistä yhteiskunnallisista velvoitteista säädetään Metsähallituksesta annetussa laissa (234/2016).

Hoito- ja ennallistamistoimet jatkuivat

Vuonna 2017 monikäyttömetsissä ja suojelualueilla jatkettiin lajien ja luontotyyppien suojelutason sekä Natura 2000 - ja luonnonsuojelualueverkoston tilan parantamista Metsähallitukselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Lisäksi luonnon monimuotoisuutta turvattiin yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden mukaisesti.

Keskeiset elinympäristöjen hoito- ja ennallistamistoimet

	Monikäyttömetsät	Suojelualueet
Ennallistetut alueet, ha	745	682
Suot	389	540
Kangasmetsät	–	142
Riistan elinympäristöt	356	–
Arvokkaiden luontotyyppien hoito ja kunnostus, ha	2,5	351
Perinnebiotooppien jatkuva hoito, ha	1	4 594
Lajiesiintymätarkastukset, kpl	–	6 409
Luontotyyppi-inventoinnit, ha	–	12 436
Kulutus ja säästöpuuryhmien poltto, kpl	19	12
Vieraslajien poisto	Jättiputki	Jättiputki ja -palsami, lupiini ja kurturuusu

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet monikäyttömetsissä

Metsienkäsittelyn yhteydessä säästetyn puuston määrä:	
Lahopuu, kpl/ha	11,8
Järeä haapa, m ³ / ha	0,34
Luontokohteiden säilyminen metsienkäsittelyssä, %	99
Alue-ekologisen verkoston tietojen päivitys	Lappi ja Kainuu
Kokonaispanos monimuotoisuuden turvaamiseksi, milj. €	37,8

Ekologinen verkosto ylläpitää monimuotoisuutta

Valtion mailla ja vesillä sijaitsevat luonnonsuojelualueet muodostavat yhdessä monikäyttömetsien ekologisesti tärkeimpien luontokohteiden kanssa koko maan kattavan ekologisen verkoston. Verkoston kohteet edustavat kattavasti Suomessa tavattavia luontotyyppisiä, ja ne ovat siten lajistollisesti ja maisemallisesti elintärkeitä maamme luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä.

Luonnon monimuotoisuuden tilan parantamiseksi ekologisen verkoston tietoja ylläpidetään ja tarkennetaan jatkuvasti. Vuonna 2017 monikäyttömetsien alue-ekologisen verkoston tietojen ajantasaistaminen aloitettiin sidosryhmiä osallistavalla suunnittelulla Lapin ja Kainuun maakuntien alueilla. Suunnittelussa valtion maita tarkastellaan suojelualueiden ja monikäyttömetsien muodostamana kokonaisuutena.

Lahopuu ja järeä haapa avainasemassa

Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta erityisesti kuolleen puun eli lahopuun sekä järeän haavan määrällä on suuri merkitys. Suomen metsälajistosta noin neljännes, lähes 4 000 lajia, on suoraan tai välillisesti riippuvaisia lahopuusta. Järeä haapa puolestaan tarjoaa elinympäristön useille uhanalaisille hyönteisille, sienille, sammalille ja jäkälille.

Näiden tärkeiden rakennepiirteiden kehittymistä seurataan valtion mailla vuosittain, ja niiden hyötyjen kuvaamisessa käytetään laadullisia mittareita.

Lahopuu

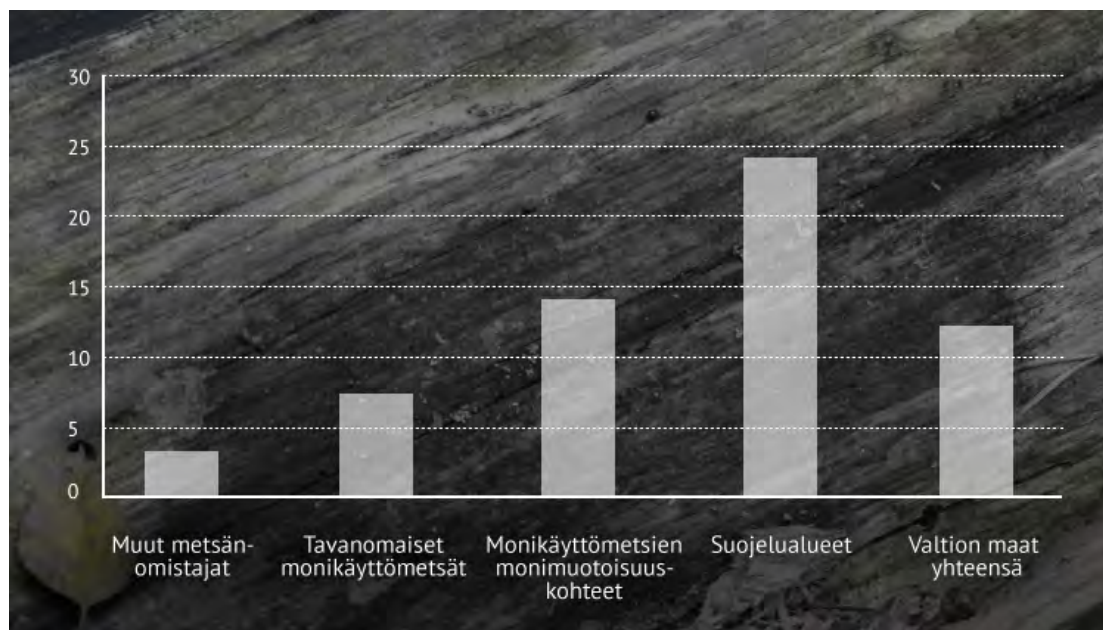
Monikäyttömetsien pitkän aikavälin lahopuutavoite on noin 10 m³/ha. Lahopuutavoitteeseen pyritään säästöpuita jättämällä, metsän luontaisen lajiston vähittäisen muuttumisen kautta sekä tuottamalla lahopuuta aktiivisesti.

Valtion mailla on noin runsas puolet koko Suomen lahopuumäärästä, yhteensä noin 69 miljoonaa kuutiometriä.

Lahopuun määrä valtion mailla (metsämaa) valtakunnan metsien 11. inventoinnin (VMI11) mukaan

Monikäyttömetsien hakkuualoille säästetystä puusta pääosa on eläviä puita, joista muodostuu ajan myötä luontaisesti lahopuuta. Vuonna 2017 sekä Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan että metsäsertifiointin vaatimusten mukaisia säästöpuita jätettiin tavoitetasoa enemmän.

Hakkuualoille jätetyn säästöpuun määrä 2017

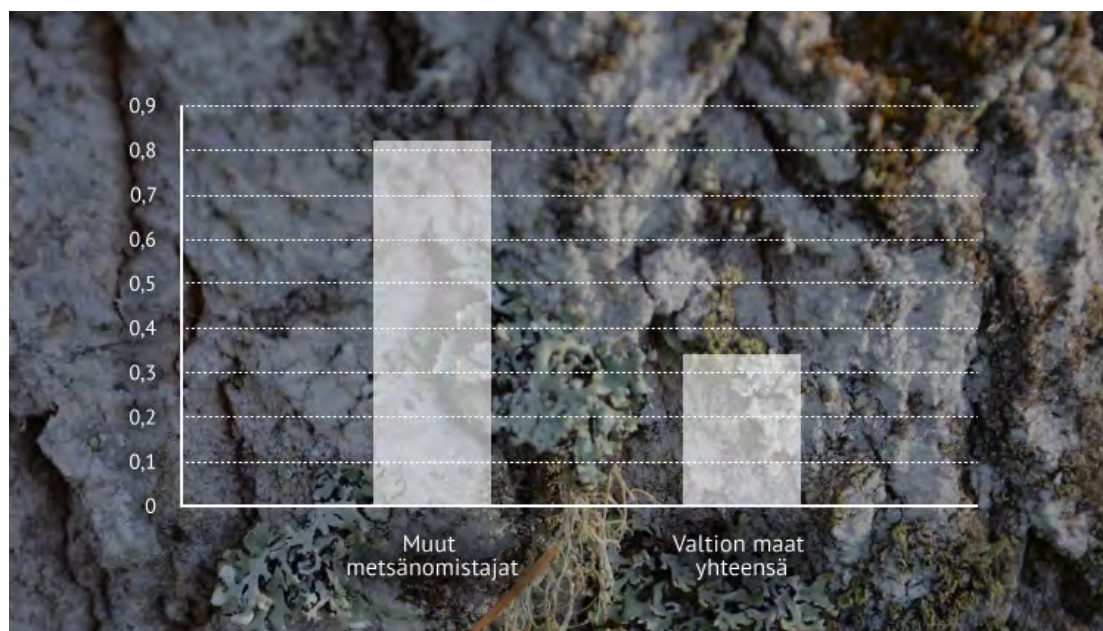
	Toteuma	Tavoite
Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaan mukainen arvokas säästöpuu, kpl/ha	11,8	10
Metsäsertifiointin vaatimusten mukainen säästöpuu, kpl/ha	18	10

Haapa

Monikäyttömetsien monimuotoisuuskohteissa ja suojelualueilla järeää haapaa on suhteellisen paljon, vaikka haavan kokonaismäärä valtion mailla on muiden metsänomistajien maita selkeästi pienempi. Haapaa on valtion mailla vähemmän, koska maat sijaitsevat keskimääräistä karummilla alueilla.

Järeän haavan määrä valtakunnan metsien 11. inventoinnin (VMI11) mukaan

Luontokohteet säilyivät erinomaisesti uudistushakkuissa

Metsähallituksen monikäyttömetsissä on noin 100 000 luontokohdetta ja noin 30 000 uhanalaisten lajien esiintymää. Luontokohteet ovat joko kokonaan hakkuiden ulkopuolella tai niissä ovat mahdollisia vain poimintahakkuut tai kohteen hoidon vuoksi tehtävät hakkuut. Lajiesiintymiin kuuluvat erittäin uhanalaiset ja vaarantuneet, alueellisesti uhanalaiset sekä silmälläpidettävät lajit.

Luontokohteiden ja lajiesiintymien säilymistä arvioidaan vuosittain Metsähallitus Metsätalous Oy:n puunkorjuun ympäristöseurannassa. Vuonna 2017 ympäristöseurannassa tarkastetusta uudistusalojen luontokohteiden pinta-alasta 99 prosentilla kohteen ominaispiirteet säilyivät.

Metsähallituksen vastuulla uhanalaisia lajeja

Metsähallitus vastaa uhanalaisten lajien suojelusta valtion alueilla. Joidenkin uhanalaisten lajien suojelu on Metsähallituksen vastuulla valtakunnallisesti. Nisäkkäistä näitä lajeja ovat saimaannorppa sekä naali ja lintulajeista maakotka, muuttohaukka, tunturihaukka sekä

valkoselkätikka. Lisäksi Metsähallitus vastaa merikotkan seurannasta entisten Oulun ja Lapin läänien alueella ja kiljuhanhen seurannasta Pohjois-Lapissa.

Saimaannorppa

Saimaannorppa on yksi maailman harvinaisimmista hylkeistä. Niitä elää Saimaalla – ja koko maailmassa – vain noin 370–380 yksilöä. Saimaannorpan suojelustrategian tavoitteena on 400 hylkeen kanta vuoteen 2025 mennessä.

Tehostunut suojelu tuottaa tulosta, ja norppakannan kasvu jatkui vuonna 2017. Metsähallituksen pesätarkastusten perusteella saimaannorpan talvikannan arvioitiin nousseen 10–20 yksilöllä kannan ollen sen jälkeen yhteensä 370–380 norppaa. Kuutteja arvioitiin syntyneen 83.

Keskeisiä kannan kasvuun vaikuttavia tekijöitä ovat apukinokset, joita kasattiin osana Saimaannorppa-LIFE-hanketta yhdessä Itä-Suomen yliopiston, WWF Suomen ja vapaaehtoisten kanssa. Kinoksia tehtiin vuonna 2017 yhteensä 280 ja niihin syntyi 70 kuuttia.

Vuonna 2017 saimaannorppia löydettiin kuolleena 38. Näistä 14 oli pesään kuolleita kuutteja, seitsemän kalanpyydyksiin kuolleita nuorehkoja aikuisia tai kuutteja ja 17 rannalta, vedestä tai pesästä kuolleina löytyneitä aikuisia norppia.

Naali

Vuonna 2017 tarkastettiin äärimmäisen uhanalaisen naalin 227 eri pesää Pohjois-Lapissa. Tarkastuksissa ei havaittu merkkejä naalipentueista, vaikka Enontekiöltä löydettiin yksi aktiivinen naalinpesä. Viimeisin varma naalipentue on todettu Suomessa vuonna 1996.

Aktiivisen pesän lisäksi naalista tehtiin Enontekiöllä ja Utsjoella useita varmistettuja näköhavaintoja sekä epävarmoiksi jääneitä jälkihavaintoja. Kettu kilpailee naalin kanssa samoista pesimäpaikoista ja ravinnosta, minkä vuoksi naalin suojeluun keskittyvässä Interreg-hankkeessa "Felles Fellrev Nord" pyydystettiin kettuja.

Maakotka, merikotka, tunturihaukka ja muuttohaukka

Maakotkan, merikotkan, tunturihaukan ja muuttohaukan pesiä tarkastettiin vuonna 2017 lähes 700. Tarkastusten lisäksi etsittiin myös uusia pesiä.

Maakotkan pesinnän seuranta on Metsähallituksen vastuulle valtioneuvoston asetuksella osoitettu tehtävä, jonka tavoitteena on maakotkien porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaaminen.

Linnuista vain merikotkan pesintätulos oli hyvä muiden lintujen pesintätulosten ollessa heikkoja tai huonoja. Muuttohaukan poikasmäärä jäi alle kahdensadan ensimmäisen kerran sitten vuoden

2000, ja tunturihaukkojen pesätarkastuksissa ei todettu yhtään onnistunutta pesintää. Tärkeimmät syyt huonoon pesintätulokseen olivat talven ja kevään sää- ja ravintotilanne.

Pesätarkastukset 2017

Laji	Asutut reviirit, kpl	Onnistuneet pesinnät, kpl	Rengastusikäisiä poikasia, kpl
Merikotka (Pohjois-Suomi)	109	59	87
Maakotka	373	94	98
Muuttohaukka	159	88	193
Tunturihaukka	14	0	0

Luonnonsuojelutyötä yhdessä kumppaneiden kanssa

Luonnonsuojeluhankkeita toteutettiin vuonna 2017 myös monien yhteistyökumppanien kanssa EU-rahoituksella.

Valtakunnallisessa Paahde-LIFE-hankkeessa (2014–2020) hoidettiin paahteisia elinympäristöjä ennallistamispoltoin, puustoa raivaamalla, siirtoistuttamalla uhanalaisia lajeja sekä poistamalla vieraslajeja. Metsien ennallistamispoltoja tehtiin hankkeessa kymmenellä Natura-alueella yhteensä 87 hehtaaria, minkä lisäksi paahteympäristöjä hoidettiin 13 kohteella. Hiekkarantoja hoidettiin poistamalla haitallisia vieraslajeja. Lisäksi hoidetuille ympäristöille siirrettiin onnistuneesti hämeenkylmänkukkaa ja hietaneilikkaa sekä äärimmäisen uhanalainen harjusinisiipi. Myös hankkeen viisi kumppania toteuttivat hankesuunnitelman mukaisia luonnonhoitotoimia.

Vuoden 2017 lopulla MetsäpeuraLIFE-kannanhoitohankkeessa (2016–2023) siirrettiin ensimmäiset metsäpeurat Seitsemiseen ja Lauhavuoreen perustettuihin totutustarhoihin. Hankkeen tavoitteena on palauttaa Suomen alkuperäinen peuran alalaji metsäpeura takaisin alkuperäisille asuinsijoilleen Pirkanmaalle ja Etelä-Pohjanmaalle.

Ensimmäiset tarhassa syntyneet metsäpeurat päästään todennäköisesti vapauttamaan vuonna 2019. EU-LIFE-hankkeen toteuttaa Metsähallituksen Eräpalvelut yhdessä yhdeksän hankekumppanin kanssa.

Kuva: Mikko Rautiainen

Tavoitteena vesiluonnon tilan parantaminen

Metsähallitus parantaa sisävesien tilaa sekä metsätaloustoimien hyvällä ennakkosuunnittelulla että kunnostamalla vesieliöstön elinympäristöjä. Kalavesien hoidossa keskeinen strateginen tavoite on luontaisten ja kotimaisten kala- ja rapukantojen vahvistaminen sekä säilyttäminen.

Keskeiset vesienhoitohankkeet ja toimenpiteet 2017

Hanke	Tavoite	Toimenpiteet	
		Sisävedet	Merialueet
<u>Hydrologia-LIFE (2017–2023)</u>	Soiden, purojen ja lintuvesien turvaaminen	Tukittiin ja raivattiin oja Tehtiin sienikartoituksia ja luontotyyppi-inventointeja	
<u>Freshabit-LIFE IP (2016–2022)</u>	Natura 2000 – vesistöalueiden ekologisen tilan ja monimuotoisuuden parantaminen	Ennallistettiin suoalueita Parannettiin vesiensuojelua monikäyttömetsissä Hoidettiin jokihelmisimpukoiden populaatioita	
VELMU – Vedenalaisen meriluonnon inventointiohjelma	Itämeren lajien ja merialueiden suojelun edistäminen		Kartoitettiin vedenalaisia hiekkasärkkiä Jatkettiin fladojen sekä uhanalaisten lajien ja luontotyyppien kartoitusta

Kunnostustoimet ja istutukset auttavat kalakantoja

Metsähallituksessa valmisteltiin vuonna 2017 valtakunnallinen toimintamalli kalaelinympäristöjen hoidon tehostamisen osalta. Tavoitteena on koordinoitusti ja tiiviinä Metsähallituksen sisäisenä yhteistyönä edistää ja tehostaa kalojen elinympäristöjen kunnostuksia valtion mailla.

Metsähallitus osallistui vaelluskalojen luontaista elinkiertoa tukeviin kärkihankkeisiin lijoella ja Lieksanjoella. lijoella osallistuttiin erityisesti Raasakan voimalaitoksen kalatieasian valmisteluun ja istutusohjelman toteuttamiseen. Lieksanjoen kärkihankkeessa haettiin puolestaan Itä-Suomen AVI:ltä kunnostuslupaa Ruunaan koskien kalataloudellisiin kunnostuksiin ja selvitetiin sähkökoekalastuksin Ruunaan koskien luonnontaimenten lisääntymistä. Hankkeessa tehtiin myös pienpoikasistutuksia, kutualueiden soraistuksia helikopterileivityksenä ja selvitettiin alasvaeltavien smolttien määrää sekä tutkittiin telemetriaseurannalla emokalojen kutukäyttäytymistä.

Vesistöihin kohdistuvia haittoja vähennetään hyvällä suunnittelulla

Metsähallituksen monikäyttömetsissä vesistökuormituksen taso oli vuonna 2017 maltillinen, ja suunta on laskeva. Osaltaan tähän vaikuttavat kunnostusojituksen kriteerien tarkistaminen ja siitä seurannut kunnostusojituksen jatkuva väheneminen.

Metsähallitus Metsätalous Oy koulutti vuoden 2017 vesiensuojelun ympäristötavoitteiden mukaisesti toimihenkilöitään valuma-alueen suunnittelussa. Myös metsätalouden vesiensuojelun ohjeistusta tarkennettiin ja päivitettiin digitaaliseen Ahjo-osaamisympäristöön osana meneillään olevaa ympäristöoppaan uudistamista.

Metsähallitus on myös mukana vuonna 2016 alkaneessa Itämeren maiden metsätalouden vesiensuojelun Interreg Wambaf -kehittämishankkeessa. Hankkeessa testataan, miten metsätalouden eri toimien, kuten esimerkiksi kunnostusojituksen tai maanmuokkauksen vaikutuksia vesistöön voidaan vähentää. Hanketta varten suunniteltu Vengasojan mallialue Pudasjärvellä otettiin käyttöön vuonna 2017. Mallialueen avulla voidaan vertailla eri kriteereillä säästettyjen suojavyöhykkeiden vaikutusta vesiensuojeluun.

Kuva: Jari Salonen

Tuhansien kohteiden vaalija

Metsähallituksella on lakisääteinen velvollisuus vaalia hallussaan olevaa kulttuuriomaisuutta. Työssään kulttuuriperinnön vaalijana Metsähallitus toteuttaa valtion vuoden 2010 kiinteistöstrategiaa ja vuoden 2014 kulttuuriympäristöstrategiaa.

Metsähallituksen hoidossa on yli 400 suojeltua rakennusta ja yli 6 000 muinaismuistolaililla suojeltua muinaisjäännöstä.

” *Metsähallituksen historiakohteille tehtiin vuonna 2017 yli 730 000 käyntiä.*

Suunnitelmat ja ohjeet suojelutyön perusta

Metsähallitus hoitaa perinnemaisemia hoito- ja käyttösuunnitelmiansa mukaisesti ympäristöministeriön ohjauksessa sekä rakennuksia ja muinaisjäännösalueita yhteistyössä museoviranomaisten kanssa. Ennen hoitoa ja kunnostusta tehdään kulttuuriperinnön kartoitus.

Tiedot kulttuuriperintökohteista on tallennettu Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään. Vuonna 2017 otettiin käyttöön uusi paikkatietojärjestelmä PAVE, joka on osa koko ympäristöhallinnon käytössä olevaa ULJAS-tietojärjestelmää. PAVEn tietoja täydennetään jatkuvasti ja ne ovat käytettävissä normaalin toimenpidesuunnittelun yhteydessä.

Museoviraston ja muiden toimijoiden kanssa on myös laadittu Metsähallituksen metsätalouden ympäristöoppaaseen ohjeistus, jolla turvataan kulttuuriperintökohteiden säilyminen tuleville sukupolville.

Pitkäjänteistä työtä kulttuuriperinnön turvaamiseksi

Vuonna 2017 Metsähallitus kartoitti ja kunnosti kohteita monikäyttömetsissä ja suojelualueilla tavoitteidensa mukaisesti.

Kulttuuriperintöä kartoitettiin Inarissa

Metsähallitus Metsätalous Oy kartoitti vuonna 2017 Inarin kunnassa virkistymetsien historiakohteita. Kulttuuriperintöinventointi oli täydennysinventointi Metsähallituksen Kansallinen metsäohjelma 2015 -hankkeessa. Inventoinnista saatuja tietoja hyödynnetään metsien hoidon ja kestäväen käytön suunnittelussa sekä itse kohteiden suojelussa.

Inventoinnissa maastosta löydettiin vanhoja asuinpaikkoja, savottakämpän raunioita, peuranpyyntikuoppia ja sodanaikaisia puolustusvarustuksia. Vanhimmat kohteet ajoittuivat yli 2 000 vuoden taakse ja nuorimmat 1950–60-luvuille.

Kohteita kunnostettiin

Metsähallituksen Luontopalvelut kunnosti sille osoitetuin erillisvaroin vuonna 2017 valtion strategiseen kulttuurihistorialliseen kiinteistövarallisuuteen kuuluvia kohteita: Svartholman linnaketta, Urho Kekkosen kansallispuiston kolttakenttiä ja Välimaan saamelaistilaa. Lisäksi kävijäturvallisuutta parannettiin Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoilla. Raaseporin rauniolinnan palveluita parannettiin myös uudella palvelurakennuksella, minkä lisäksi Raaseporin ja Kuusiston rauniolinnoille sekä Vallisaareen asennettiin pysyvä valaistus.

Näiden korjausten lisäksi laadittiin korjaussuunnitelmat Kuusiston rauniolinnan vartijanvajalle ja käymälärakennukselle sekä Aulangon luonnonsuojelualueen englantilaisessa kartanopuistossa sijaitsevalle Onnentempelille. Korjaustyöt aloitetaan vuonna 2018.

Historiakohteisiin kertynyt korjausvelka selvitettiin

Vuonna 2017 tehtiin selvitys Metsähallituksen hoidossa olevien historiakohteiden ja luontokohteiden palveluvarustuksen korjausvelasta.

Selvityksen tavoitteena oli luoda kokonaiskuva siitä, mitä historia- ja luontokohteiden korjausinvestoinnit vaativat, jotta kansalaisten kasvavaa virkistyskäyttöä ja luontomatkailemista voidaan edistää. Valtion kulttuurihistoriallisesti arvokas kiinteistövarallisuus on Julkisten hallintotehtävien hallinnassa, ja kiinteistövarallisuuden korjausvelaksi arvioitiin noin 72 miljoonaa euroa. Suurimman osan siitä muodostavat valtion strategiseen kiinteistövarallisuuteen kuuluvat rauniolinnat ja linnoitteet.

Suomalainen metsäsuhde ja jokamiehen oikeudet elävän perinnön luetteloon

Metsähallitus osallistui vuonna 2017 UNESCO:n aineettoman kulttuuriperinnön yleissopimuksen kansalliseen toteuttamiseen Luonto ja maailmankaikkeus -työryhmässä. Suomalainen metsäsuhde, jokamiehen oikeudet, sienestys sekä suomenpystykorva ja eräperinteen vaaliminen valittiin 52 ehdotuksen joukosta Suomen ensimmäiseen elävän perinnön luetteloon.

Kulttuuriperintötyölle kansainvälistä tunnustusta

Valtion monikäyttömetsissä vuosina 2010–2015 toteutettu kulttuuriperintöinventointihanke sai vuonna 2017 erityismaininnan eurooppalaisen kulttuuriperinnön säilymisen edesauttamisesta ja parantamisesta. Erityismaininnan myönsi eurooppalaista kulttuuriperintöä vaaliva järjestö Europa Nostra.

Kulttuuriperintöinventoinnissa dokumentoitiin ja suojeltiin valtion monikäyttömetsistä yli 10 000 kulttuuriperintökohdetta. Näiden valtion monikäyttömetsistä kartoitettujen kohteiden paikkatiedot julkaistiin vuonna 2017 Retkikartta.fi-palvelussa.

Kuva: Elias Lahtinen

Luonnonvaroilla suuri merkitys

Metsähallitus pyrkii toiminnallaan hillitsemään ilmastonmuutosta. Metsillä ja uusiutuvilla raaka-aineilla sekä uusiutuvalla energialla on suuri merkitys fossiilisten vaihtoehtojen korvaajana.

Metsä sitoo kasvaessaan ilmakehän hiiltä. Kun metsien puuston kasvu on suurempi kuin metsästä korjattava puusto, metsä toimii hiilinieluna. Metsähallituksen talouskäytössä olevien metsien hiilinieluvaikutus on huomattava – metsät kasvavat 11 miljoonaa kuutiometriä vuodessa ja puuta korjataan vuosittain noin kuusi miljoonaa kuutiometriä.

Suojelualueet, joilta puuta ei korjata, toimivat vastaavasti tärkeinä hiilivarastoina, joissa hiili säilyy pitkään sekä puustossa että maaperässä. Vanhat metsät ovat hiilensidonnan suhteen tasapainossa: hiiltä sitoutuu edelleen hitaasti kasvavaan puustoon, mutta samalla sitä myös vapautuu hitaasti puuston lahotessa. Luonnontilaiset suot ovat myös merkittäviä hitaasti karttavia hiilivarastoja. Soita ei valtion mailla ole uudisojitettu vuoden 1994 jälkeen.

Puurakentamisella ilmastovaikutuksia

Osa korjatusta puusta säilyy jalostuksen jälkeen hiilivarastona puurakennuksissa ja muissa pitkäikäisissä tuotteissa. Metsähallituksen hallinnassa oleva mittava rakennettu omaisuus, lähes 3 600 rakennusta, on lähes kokonaan puurakenteista. Strategian mukaisesti Metsähallitus haluaa lisätä puun käyttöä kohteissa, joissa se on teknisesti ja taloudellisesti perusteltua.

Yhä ilmastoviisaampaa metsätaloutta

Vuonna 2017 Metsähallituksessa käynnistettiin Ilmastonmuutosta hillitsevä metsätalous -hanke, jossa tutkitaan, kuinka metsien hoidon ja käsittelyn kautta voidaan parhaiten vaikuttaa metsien hiilen sidontaan ja varastointiin.

Hankkeessa jokaiselle metsätalouden monikäyttömetsien 10 miljoonalle puustokuvion luodaan hiililuokitus, joka kertoo kyseisen puustokuvion merkityksen hiilen sidonnan ja varastoinnin

kannalta. Kuviolle luodaan tämän jälkeen suositukset metsänhoito-ohjeiden soveltamiseen.

Ilmastoviisaalla metsätaloudella ohjataan toimintaa yhä tehokkaammin ilmastonmuutoksen hillintään.

Hiililuokituksen avulla metsien käsittely ohjautuu yhä tehokkaammin ilmastonmuutoksen hillintään. Nopean puuston kasvun alueilla, joissa hiilen sitominen on voimakasta, panostetaan metsien tuottokykyyn. Hitaamman kasvun alueilla sekä erityiskohteissa puolestaan painotetaan metsän merkitystä hiilivarastona.

Hankkeessa tehdyt uudistukset otetaan käyttöön vuoden 2018 aikana.

Tuulesta energiaa

Ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on hiilensidonnan ohessa tärkeää vähentää kasvihuonepäästöjä. Metsähallituksen tavoitteena on lisätä uusiutuvan energian tuotantoa valtion alueilla vastuullisesti muut maankäyttötarpeet ja ympäristöarvot huomioon ottaen. Metsähallitus ei itse ole mukana varsinaisessa tuulivoimaliiketoiminnassa, vaan se toimii yhteistyössä alan toimijoiden kanssa.

Vuoden 2017 aikana valtion maille aukesi kaksi uutta tuulivoimapuistoa. Loiste Energia ja Taaleri avasivat Suomussalmella Kivivaara-Peuravaara tuulipuiston ja Suomen Hyötytuuli Annankankaan tuulipuiston Raahessa.

Valtion mailla on tällä hetkellä toiminnassa yhteensä 86 tuulivoimalaa, ja hankekehityksessä on noin 90 tuulivoimalapaikkaa. Toiminnassa olevien voimaloiden tuottamalla energialla voidaan esimerkiksi lämmittää noin 40 000 sähkölämmitteistä omakotitaloa vuosittain.

Kuva: Ann-Britt Pada

Kestävää tuottoa yli sukupolvien

Metsähallituksen tavoitteena on kehittää vastuullisesti valtion maa- ja vesiomaisuuden käyttöä niin, että se hyödyttää mahdollisimman hyvin koko yhteiskuntaa. Metsähallitus tulouttaa tuloja valtiolle ja lisää strategiansa mukaisesti maakuntien elinvoimaa sekä edistää luonnosta saatavia hyvinvointipalveluja.

Metsähallitus takaa valtion maiden parhaan kestävä tuoton yli sukupolvien ja lisää maakuntien elinvoimaa.

Valtiolle tuloutetaan lähes kolmasosa liikevaihdosta

Metsähallitus tulouttaa valtiolle vuoden 2017 tuloksesta 92,7 miljoonaa euroa. Valtaosa tuloksesta tuli puunmyynnistä.

Metsähallituksen tuottama taloudellinen hyvinvointi jakautuu palkkojen ja palkkioiden, verojen sekä hankintojen ja osinkojen muodossa yhteiskunnan eri tahoille.

Taloudellinen hyvinvointi 2017

Tuloutus valtiolle, milj. €	92,7
Henkilöstölle maksettu palkka, milj. €	51 481 434
Maakunnat, joihin maksettu eniten palkkaa, milj. €	
Lappi	14 270 863 (28 %)
Uusimaa	9 897 354 (19 %)
Pohjois-Pohjanmaa	7 205 821 (14 %)

Kainuu	4 869 169 (9 %)
Liiketoiminnan (Metsähallitus Metsätalous Oy ja Metsähallitus Kiinteistökehitys) vaikutukset kansantaloutteen arvoketjujen kautta, milj. €	1 800
Suojelualueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaistulovaikutukset, milj. €	258
Eräasiakkaiden rahankäytön aluetaloudelliset kokonaistulovaikutukset, milj. €	42,7
Työllisyysvaikutus, htv	
Monikäyttömetsien tuottamat metsäsektorin työpaikat	5 000
Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijät	2 582
Metsästys ja kalastusasiakkaat	261
Työllistetyt metsäalan yritykset, kpl	400
Matkailuyritysten kanssa voimassaolevat yhteistyösopimukset suojelualueilla, kpl	606
Luontomatkailuun liittyviä sopimuksia monikäyttömetsissä, kpl	527

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet vastuullisuuden ytimessä

Yhteiskunnallisilla velvoitteilla vaikutetaan siihen, että Metsähallituksen toiminta on ympäristöllisesti, yhteiskunnallisesti ja sosiaalisesti vastuullista.

Yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet liittyvät biologisen monimuotoisuuden suojelun lisäksi luonnon virkistyskäyttöön, työllisyyteen, saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytysten turvaamiseen ja poronhoitolaissa säädettyihin velvoitteisiin. Toiminnassa otetaan huomioon myös tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.

Liiketoiminnan (Metsähallitus Metsätalous Oy ja Metsähallitus Kiinteistökehitys) yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet 2017

	Milj. €
Monimuotoisuus	37,8
Virkistyskäyttö	11,6
Porotalous	2,6
Saamelaiskulttuuri	3,8
Työllisyys	0,0
Yhteensä	55,8

Kestävää matkailua

Metsähallituksen Luontopalveluilla ja UNESCO:n Suomen maailmanperintökohteilla on yhteiset kestävän matkailun periaatteet, jotka otetaan huomioon kaikessa toiminnassa sekä yhteistoiminnassa matkailuyrittäjien kanssa. Metsähallituksella oli vuonna 2017 matkailuyritysten kanssa 606 yhteistyösopimusta suojelualueilla.

Eettistä metsästystä ja kalastusta

Metsähallituksen Eräpalvelut pitää asiantuntevalla erävalvonnalla huolen siitä, että luonnonvaroja käytetään kestävästi ja hyvää tapaa noudattaen. Erävalvontaa johtavien Metsähallituksen erätarkastajien työhön kuuluu muun muassa kalastuksen, metsästyksen ja maastoliikenteen valvonta.

Erävalvontatapahtumat ja laillisuusrikkeet 2017

Erävalvontatapahtumien määrä, kpl	10 791
Erävalvonnassa todettujen laillisuusrikkeiden määrän suhde erävalvontatapahtumiin, %	9,8

Kaavoitustyöllä elinvoimaa maakuntiin

Kaavoittamisella on erityistä merkitystä harvaanasuttujen seutujen paikallistalouteen ja elinvoimaisuuteen. Mökkitonttien kaavoituksella luodaan myös mahdollisuuksia luonnossa virkistäytymiseen.

Metsähallituksen kaavoitustoimintaa ohjaavat valtio-omistajan määrittämät kaavoitusperiaatteet, joissa otetaan korostetusti huomioon luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot, jokamiehenoikeudet sekä porotalouden ja saamelaiskulttuurin turvaamiseen liittyvät yhteiskunnalliset velvoitteet.

Metsähallituksen maanostoa ja -myyntiä säädellään maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksella. Metsähallitus hankkii maata määrällisesti eniten Puolustusvoimien ja Metsähallitus Metsätalous Oy:n tarpeisiin.

Avolaitosvangeille työmahdollisuuksia

Metsähallituksen Luontopalvelut on tehnyt säännöllistä yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen (RISE) kanssa jo yli kymmenen vuoden ajan. Metsähallitus tarjoaa avolaitosvangeille työmahdollisuuden, joka rahoitetaan RISE:n ja Metsähallituksen budjeteista.

Metsähallituksen työkohteet ovat vankiloille yksi väline vangin kuntoutuksessa matkalla kohti vapautumista. Vangit ovat Luontopalveluissa töissä ja heihin suhtaudutaan työntekijöinä. Lisäksi töiden yhteydessä tehdään luontolähtöistä Green Care -kuntoutusta.

Ennen kaikkea vankityöstä hyötyvät vangit itse. Vapauden lähestyessä harjoitellaan käytännönläheisessä työssä ja tehdään monipuolisia työtehtäviä. Työnteko vahvistaa uskoa omaiin taitoihin ja kykyihin erityisesti silloin, jos kyseessä on vasta ensimmäinen työsuhde.

Vuonna 2017 vankityön avulla pystyttiin pitämään kunnossa palveluvarustusta ja tekemään huoltoja muun muassa Nuuksion, Sipoonkorven, Liesjärven, Seitsemisen ja Helvetinjärven kansallispuistoissa sekä Aulangolla, Vallisaarella ja Evon retkeilyalueella.

Kuntouttava toiminta 2017

Työllistetyt avolaitosvangit, htv

51

Kuva: Jari Salonen

Saamelaiskulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan

Metsähallitus toimii saamelaisten kotiseutualueella, joka käsittää Enontekiön, Inarin ja Utsjoen sekä Sodankylästä Lapin paliskunnan alueen. Metsähallituksen hallinnassa olevien luonnonvarojen hoito, käyttö ja suojele sovitetaan alueella yhteen siten, että saamelaisten kulttuurin harjoittamisen edellytykset turvataan.

Saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan turvataan Metsähallituksessa sopimus- ja neuvottelumenettelyin sekä tukemalla saamenkielistä viestintää ja kulttuurihankkeita.

Uuden metsähallituslain myötä saamelaisten kotiseutualueen kuntiin on asetettu kuntakohtaiset neuvottelukunnat, joissa käsitellään valtion maa- ja vesialueiden sekä niihin kuuluvien luonnonvarojen kestäväää käyttöä ja hoitoa. Metsähallitus käy saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaiset ennakkoneuvottelut saamelaiskäräjien kanssa kaikista laajakantoisista ja merkittävistä toimenpiteistä, jotka voivat välittömästi ja erityisellä tavalla vaikuttaa saamelaisten asemaan alkuperäiskansana.

Keskeisiä tapahtumia saamelaisten kotiseutualueella 2017

- Juutuan-Tuulispään virkistysmetsään laadittiin erityisalue suunnitelma yhteistyössä paikallisten alueen käyttäjien sekä saamelaiskäräjien asettaman Akwé: Kon -työryhmän kanssa.
- Sulaojan vedenpullottamon maanvuokrausasiaa käsiteltiin Metsähallituksessa. Metsähallitus pyysi lausuntoja sekä järjesti kuulemistilaisuuden Karigasniemellä Utsjoen kunnassa ja päätti olla vuokraamatta maa-alueita. Loppuvuodesta 2017 pullottamolle haettiin uudestaan lupaa, mutta hieman eri alueelle. Tähän lupaan pyydettyjen lausuntojen käsittely on vielä kesken.
- Uusi kalastuslaki vaikutti Ylä-Lapin paikallisten asukkaiden kalastusmahdollisuuksiin ja toi haasteita Metsähallituksen toimintaan alueella.

- Koltta-vesien hoitosuunnitelman mukaisesti Metsähallitus aloitti Näätä-möjoeen paikalliskalastuksen tavoitetilan selvitystyön.
- Urho Kekkosen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma sekä uusi järjestyssääntö vahvistettiin.
- Paikallinen työryhmä perustettiin ratkomaan Mallan porolaidunnuksen ja luontoarvojen turvaamisen välisiä ongelmia.
- Saamelaismuseo ja Ylä-Lapin luontokeskus Siidan laajennuksen suunnittelu ja uudistettavan näyttelyn käsikirjoitustyö aloitettiin.
- Urho Kekkosen kansallispuistossa kunnostettiin Suomujoen ja Oskarinkosken kolttakenttien suojeltuja, valtion strategiseen kulttuurihistorialliseen kiinteistövarallisuuteen kuuluvia kolttakenttiä.
- Lemmenjoen kultareittihankkeessa kunnostettiin kultahistoria-alueen palveluvarustusta ja suojeltuja Morgamojan Kultalan rakennuksia.
- Matkailun kasvu näkyi Metsähallitus Kiinteistökehityksen toiminnassa tonttien kysynnän kasvuna.
- Inarin Rahajärven kaava valmistui, ja kaikki seitsemän tonttia myytiin tai vuokrattiin.

Saamen kielen käyttöä tuetaan

Saamenkielisillä on mahdollisuus käyttää äidinkieltään Metsähallituksen virallisissa kokouksissa, joissa järjestetään tarvittaessa tulkkaus pohjoissaamen kielelle. Lisäksi Metsähallitus tukee henkilöstönsä saamen kielen opiskelua. Yhä suurempi osuus Metsähallituksen viestintämateriaalista, opasteista, luvista ja sopimuksista on saatavissa saamen kielillä. Retkeilijän Luontoon.fi- eli Lundui.fi-sivuilta löytyy kansallispuistojen ja muiden Metsähallituksen retkikohteiden kuvauksia pohjoissaamen, inarinsaamen ja koltansaamen kielillä. Metsähallitus ylläpitää myös saamenkielistä Sámi meahcit ja luondu -Facebook-sivua, johon materiaalin tuottavat Metsähallituksen saamenkieliset työntekijät, pääasiassa pohjois- ja inarinsaameksi.

Akwé: Kon -ohjeet turvaavat osallistumisen

Metsähallitus on ottanut ensimmäisenä maailmassa käyttöön vapaaehtoisen Akwé: Kon -menettelyn. Menettely perustuu biologista monimuotoisuutta koskevan YK:n yleissopimuksen artiklaan 8(j), joka koskee alkuperäiskansojen tiedon ja käytänteiden kunnioittamista.

Suomessa saamelaiskäräjät ja Metsähallitus ovat yhdessä laatineet käytännön sovellusmallin Akwé: Kon -periaatteiden toteuttamiseksi. Vapaaehtoisia Akwé: Kon -ohjeita käytetään kaikissa suojelu- ja erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa saamelaisten kotiseutualueella. Menettelyllä turvataan saamelaisten osallistuminen erilaisissa hankkeissa ja suunnitelmissa. Metsähallitus ja saamelaiskäräjät ovat aloittaneet ohjeiden uudistamisprosessin vuonna 2017.

Metsätalous saamelaisten kotiseutualueella

Saamelaisten kotiseutualueen maista noin 90 prosenttia (2,56 milj. ha) on Metsähallituksen hallinnassa, ja tästä 69 prosenttia on Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnoimia suojelu- ja erämaa-alueita. Metsähallitus Metsätalous Oy:n hallinnassa on maa-alueista 20 prosenttia, josta 10 prosenttia on metsätalouden piirissä ja 10 prosenttia metsätalouden ulkopuolella. Metsähallitus Kiinteistökehityksen hallussa on luontaistalousalue, joka on 11 prosenttia maa-alasta.

Saamelaisten kotiseutualueen metsänkäsittelymallit on sovittu saamelaiskäräjien ja kolttien kyläkokouksen kanssa. Alueella ei käytetä lainkaan avohakkuita. Hakkuutapoina käytetään harvennus- ja väljennyshakkuita sekä siemenpuuhakkuita. Peitteisyyttä ylläpitävät, erirakenteiset metsänkäsittelymallit ovat laajasti käytössä poimintahakkuiden ja pienaukkokasvatuksen kautta.

Suunnittelussa huomioidaan porojen tärkeimmät laidunalueet ja porotalouden vuotuiskierto. Metsä- ja porotalouden yhteensovittamisesta on sovittu saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen ja saamelaisalueen paliskuntien ja Metsähallituksen kesken. Lisäksi Inarin metsäpaliskuntien kanssa on sovittu tärkeimpien laidunalueiden säilyttämisestä 20 vuoden ajan metsätaloustoimien ulkopuolella.

Metsähallitus lähettää kaikki hakkuu-, maanmuokkaus-, tienrakennus- ja reittisuunnitelmat etukäteen kyseisen paliskunnan poroisännälle, jotta paliskunnalle tarjotaan mahdollisuus vaikuttaa suunnitelmiin. Saamelaisten kotiseutualueella ei ole toteutettu hakkuita, jos kyseisen paliskunnan poroisäntä on niitä vastustanut eikä neuvotteluissa ole löytynyt yhteisesti hyväksyttyä ratkaisua.

Kuva: Kaisa Sirén

Perustana hyvä suunnittelu

Valtion alueiden virkistyskäytön suunnittelu on merkittävä osa Metsähallituksen toimintaa. Luonnon monipuolinen virkistyskäyttö otetaan huomioon sekä suojelualueille että monikäyttömetsiin tehtävissä suunnitelmissa.

Virkistyskäytön suunnittelussa hyödynnetään kävijätutkimuksista ja -mittauksista sekä lupatilastoista saatua tietoa metsästys- ja kalastusmääristä. Suunnitelmia laadittaessa huomioidaan myös suoraan asiakkailta saatu palaute sekä palaute, jota on saatu sidosryhmiltä yleisötilaisuuksista ja erilaisista tutkimuksista.

Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa suojelu- ja retkeilyalueiden virkistyskäytön palveluvarustuksesta, kuten reiteistä, retkeily- ja opastusrakenteista sekä rakennuksista. Monikäyttömetsien virkistyskäytölle tärkeää metsäautotieverkostoa ylläpitää Metsähallitus Metsätalous Oy.

Kansallispuistojen käyntimäärät kasvoivat

Kansallispuistojen ja muiden keskeisten käyntikohteiden käyntimäärät jatkoivat kasvuaan vuonna 2017. Osaltaan tähän vaikuttivat Luonnon päivät ja niihin liittyvä vahva viestintä sekä entistä tiiviimpi yhteistyö matkailusektorin kanssa. Kansallispuistojen käyntimäärät nousivat tammi-joulukuun aikana 10 prosenttia vuoteen 2016 verrattuna ollen 3,1 miljoonaa käyntikertaa. Kasvua selittää erityisesti Suomi 100 -juhlavuonna avattu Hossan kansallispuisto, jonka alueella käynnit kaksinkertaistuivat viimevuotisesta.

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja muiden virkistyskäytöllisesti merkittävien suojelualueiden ja retkeilykohteiden kävijöiden kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat 258 miljoonaa euroa ja 2 582 henkilötyövuotta vuonna 2017. Kävijät toivat suojelu- ja retkeilykohteiden lähiseuduille 27,6 miljoonaa euroa, mikä on 15 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016.

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset vuonna 2017

	Kokonaistulo vaikutus milj. €	Kokonaistyöllisyysvaikutus htv	Käyntimäärä krt
Kansallispuistot, 40 kpl	206,5	2 055	3 104 700
Valtion retkeilyalue, 5 kpl	10,9	116	237 900
Historiakohde, 6 kpl	6,4	63	228 800
Muut suojelu- ja virkistysalueet, 6 kpl	34,5	348	539 500
Yhteensä	258,3	2 582	4 110 900

Paikallistaloudellisesti merkittävimmät kansallispuistot vuonna 2017 olivat Pallas-Yllästunturin kansallispuisto (61,5 milj. €), Urho Kekkosen kansallispuisto (36,6 milj. €), Kolin kansallispuisto (21,5 milj. €), Oulangan kansallispuisto (18,8 milj. €) sekä Pyhä-Luoston kansallispuisto (13,3 milj. €).

Myös kalastajien ja metsästäjien vaikutus aluetalouteen oli merkittävä. Eniten aluetaloudellista hyötyä kertyi Itä- ja Pohjois-Suomeen. Eräasiakkaiden kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset olivat yhteensä lähes 43 miljoonaa euroa ja 261 henkilötyövuotta.

Myytyt eräluvat ja kalastonhoitomaksut 2017

Metsästysluvat, kpl	53 962
Kalastusluvat, kpl	82 740
Valtion kalastonhoitomaksut, vuosiluvan maksajien lkm.	192 360

Metsäautotieverkosto tärkeä virkistyskäytölle

Metsätalouden käyttöön rakennettu tiestö on osoittautunut tärkeäksi valtion alueiden virkistyskäyttöä palvelevaksi infrastruktuuriksi. Monikäyttömetsien virkistysyhyötyjen seurannan kehittämiseksi metsäautotieverkoston käyttöä on seurattu Kainuun, Etelä-Suomen sekä Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelmien yhteydessä. Seuranta jatketaan Lapin luonnonvarasuunnitelman alueella kesällä 2018.

Tienkäyttöselvitysten perusteella tavanomaisten monikäyttömetsien käyntimääräksi Kainuussa on arvioitu noin puoli miljoonaa käyntiä ja Etelä-Suomessa noin miljoona käyntiä. Tiedot metsätiestön käyttömääristä Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelman alueelta valmistuvat vuonna 2018.

Metsätalouden käyttöön rakennetun tiestön suurin käyttäjäryhmä on metsien virkistyskäyttäjät, joiden osuus metsäteiden käyttökerroista on ollut sekä Kainuun että Etelä-Suomen tiestöselvitysten perusteella noin 85 prosenttia (metsäteiden käyttäjäselvitykset 2015–2016).

Monikäyttömetsien tiestö ja moottorikelkkaurat 2017

	km
Metsätiet, valtion maat	38 000
Kunnostetut tiet 2017	440
Rakennetut tiet 2017	170
Moottorikelkkaurat	4 204

Huolena kansallispuistoihin ja historiakohteisiin kertynyt korjausvelka

Kansallispuistojen ja muiden retkeilykohteiden käyntimäärien kasvun sekä historiakohteiden arvojen turvaamisen edellytyksenä ovat kohteiden hyvä kunto ja palveluvarustuksen, kuten reittien ja taukopaikkojen, laadun varmistaminen.

Metsähallituksen Luontopalvelut teki vuonna 2017 selvityksen hoidossaan olevien luontokohteiden palveluvarustuksen sekä historiakohteiden korjausvelasta. Selvityksen mukaan luontokohteille on kertynyt noin 44 miljoonan euron ja historiakohteisiin yli 72 miljoonan euron korjausvelka. Korjausvelan laskentaa täsmennetään edelleen toimenpidesuunnitelmiksi ja kohdekohtaisiksi kustannusarvioiksi vuonna 2018.

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja muiden suojelu- ja virkistysalueiden retkeilyrakenteet 2017

	kpl
Opastusrakennelmat	3 998
Autio- ja vuokratuvat	418
Taukopaikkarakennelmat	2 853
Veneilyrakennelmat	583
Kuivakäymälät ja muut jätehuoltorakennelmat	2 249
Polttopuuhuoltorakennelmat	1 641

Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja muiden suojelu- ja virkistysalueiden retkeilyreitit 2017

	km
Retkeilyreitit ja luontopolut	6 158
Hiihtoreitit ja latu-urat	2 196
Veneily- ja vesiretkeilyreitit	716
Moottorikelkkaurat ja -reitit	3 706

Kuva: Laura Johansson

Elinvoimaa maakuntiin

Suurena maanhaltijana ja työllistäjänä Metsähallitus on vastuullisessa asemassa Pohjois- ja Itä-Suomessa, missä sen toiminnalla on merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. Metsähallitus ottaa toiminnassaan huomioon työllisyyden edistämisen vaatimukset yleisten yhteiskunnallisten velvoitteidensa mukaisesti.

Metsähallitus toimii maakunnissa

Vuonna 2017 Metsähallituksessa työskenteli yli 1 200 henkilöä 42 paikkakunnalla. Henkilöstöstä lähes 90 prosenttia työskenteli muualla kuin pääkaupunkiseudulla.

Metsähallituksen henkilöstö 2017

	hlö
Henkilöstömäärä pääkonttorissa	156
Henkilöstömäärä muualla kuin pääkonttorissa	1 068
Henkilöstömäärältään suurimmat toimipisteet	
Rovaniemi	121
Oulu	71
Jyväskylä	36
Ivalo	28
Kuopio	28

Yrittäjyyden edistäjä

Metsähallitus hyödyntää toiminnassaan yksityisten yrittäjien tarjoamia palveluja ja tukee siten yrittäjyyttä erityisesti pienillä paikkakunnilla. Metsähallitus ostaa kaikki puunkorjuutyöt, puutavaran kuljetukset sekä merkittävän osan metsänhoito- ja metsänparannustöistä palveluina alan yrittäjiltä.

Urakointipalvelujen hankinnassa noudatetaan julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä. Sen pääperiaatteita ovat terveen kilpailun edistäminen sekä yrittäjien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu.

Vuonna 2017 Metsähallitukselle urakoi yhteensä noin 400 metsäalan yritystä, joiden palveluksessa työskenteli noin 2 000 henkilöä. Suojelu- ja retkeilyalueille suuntautuva matkailu ja virkistyskäyttö työllistivät myös yrittäjiä niin matkailussa kuin kohteiden huollossakin. Luontokohteiden palveluja tullaan tulevana vuosina ulkoistamaan yhä enemmän paikallisille yrittäjille.

Metsähallituksen toiminnan työllisyysvaikutus sekä yritysten ja sopimusten määrä 2017

Työllisyysvaikutus, htv	
Monikäyttömetsät, henkilöstö ja urakoitsijat	5 000
Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja eräiden muiden suojelu- ja virkistysalueiden kävijät	2 582
Metsästys ja kalastusasiakkaat	261
Työllistetyt metsäalan yritykset, kpl	400
Matkailuyritysten kanssa voimassaolevat yhteistyösopimukset suojelualueilla, kpl	606
Monikäyttömetsien luontomatkailuun liittyvät sopimukset, kpl	
Liikealuehotellit	29
Leirintäalueet	12
Muut matkailualueet	97
Latu- ja retkireitit	289
Moottorikelkkaurat	100

Kuva: Keijo Kallunki

Yhteensovittamista kestävän käytön ehdoilla

Metsähallitus hoitaa valtion maa- ja vesialueita päällekkäisen käytön periaatteella erilaisia tavoitteita yhteen sovittaen.

” *Sidosryhmien osaamisen saaminen mukaan suunnittelutyöhön on menestyksen edellytys.*

Metsähallituksen monipuolisilla suunnittelu- ja osallistamismenetelmillä halutaan varmistaa, että yhteiskuntavastuu ja yleiset yhteiskunnalliset velvoitteet toteutuvat valtion maa- ja vesialueiden käytössä. Alueita käytetään ja niiden käyttöä suunnitellaan kiinteässä vuorovaikutuksessa alueellisten ja paikallisten sidosryhmien kanssa.

Luonnonvarasuunnittelu on kestävän käytön työkalu

Luonnonvarasuunnittelu on valtion maa- ja vesiomaisuutta hoitavalle Metsähallitukselle tärkeä työkalu. Laajasti osallistava ja luovia yhteistyömenetelmiä hyödyntävä suunnittelutapa on Euroopan metsähallitustenkin mittakaavassa ainutlaatuinen.

Luonnonvarasuunnitelmat ovat toimintaohjelmia, jotka ohjaavat Metsähallituksen kaikkien vastuualueiden toimintaa valtion mailla ja vesillä viisivuotisen suunnitelmakauden ajan. Suunnittelua tehdään yhdessä sidosryhmien kanssa.

Vuonna 2017 Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelma valmistui ja luonnonvarasuunnittelu käynnistettiin Pohjanmaalla. Etelä-Suomen luonnonvarasuunnitelman tekoon osallistui noin 60 sidosryhmää viranomais-, yrittäjä- ja järjestöorganisaatioista. Käynnissä olevaan ja vuonna 2018 valmistuvaan Pohjanmaan luonnonvarasuunnitteluun on kutsuttu 28 sidosryhmää viranomais-,

yrittäjä- ja järjestöorganisaatioista.

Sidosryhmien lisäksi myös kansalaisilla on mahdollisuus osallistua luonnonvarasuunnitteluun avoimen yleisökyselyn kautta. Vuonna 2017 Pohjanmaan luonnonvarasuunnittelun yleisökyselyyn vastasi 103 henkilöä.

Alue-ekologinen suunnittelu turvaa luonnon monimuotoisuutta monikäyttömetsissä

Alue-ekologinen suunnittelu kytkeytyy olennaisesti luonnonvarasuunnitteluun. Suunnittelulla varmistetaan sekä eliölajien leviämismahdollisuudet että metsälain ja luonnonsuojelulain mukaisten erityisen tärkeiden elinympäristöjen säilyminen. Lisäksi sen avulla sovitetaan yhteen riistan elinympäristöjen, maisema-arvojen, kulttuurikohteiden ja virkistyskäytön tarpeet.

Alue-ekologisen verkoston laatua ja vaikuttavuutta parannetaan alue-ekologisen tarkastelun avulla analysoimalla verkostossa mahdollisesti olevia puutteita. Metsähallituksen talouskäytössä olevien monikäyttömetsien alue-ekologisen verkoston ajantasaistaminen aloitettiin vuonna 2017 Lapin ja Kainuun alueilla.

Lapissa ja Kainuussa järjestettiin alue-ekologisen verkoston ajantasaistamisen yhteydessä sidosryhmä- ja yleisötilaisuuksia. Lisäksi yleisöpalautetta kerättiin karttapohjaisella nettikyselyllä. Kyselyssä saatuja kohteita lisätään paikkatietojärjestelmään tarkastusten jälkeen.

Hoito- ja käyttösuunnitelmat ohjaavat suojelualueiden kestäväää käyttöä

Metsähallituksen hallinnassa oleville luonnonsuojelu-, erämaa- ja retkeilyalueille sekä Natura 2000 -alueille tehdään hoito- ja käyttösuunnitelmia. Niiden avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja muun käytön tavoitteita 10–15 vuoden ajanjaksolle.

Kansalaiset ja sidosryhmät pääsevät vaikuttamaan luonnonsuojelu- ja erämaa-alueiden hoidon ja käytön suunnitteluun yleisötilaisuuksissa, suunnitelmien ohjausryhmissä sekä antamalla suoraa palautetta ja lausuntoja suunnitelmista. Osallistamisella Metsähallitus saa tietoja ja näkemyksiä suunnittelun pohjaksi. Sen avulla myös vähennetään ristiriitoja Metsähallituksen ja eturyhmien välillä sekä eturyhmien kesken. Osallistamisella saadaan lisäksi suunnitteluun panoksensa antaneet tahot sitoutumaan suunnitelman tavoitteisiin ja ratkaisuihin. Parhaassa tapauksessa samalla syntyy

pysyvää yhteistyötä ja vuorovaikutusta alueen toimijoiden kesken.

Osallistamisen taso hoito- ja käyttösuunnitelmien laadinnassa määritetään sidosryhmäanalyysin ja suunnittelualueen ominaispiirteiden perusteella. Joillakin alueilla tarvitaan laajaa osallistamista yleisötilaisuuksista kahdenkeskisiin neuvotteluihin, toisilla alueilla riittää vähempikin.

Pysyviä yhteistyö- ja osallistamiskanavia ovat kansallispuistokohtaiset neuvottelukunnat. Esimerkiksi Urho Kekkosen kansallispuiston hoidon apuna on ympäristöministeriön nimittämä neuvottelukunta. Ylä-Lapissa toimivat kuntakohtaiset neuvottelukunnat. Saamelaiden kotiseutualueella laadittavissa suojelualueiden ja erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa on hyödynnetty biodiversiteettisopimuksen Akwé: Kon -ohjeita. Ohjeiden tarkoitus on turvata saamelaiden osallistuminen suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin sekä pyrkiä löytämään keinoja, miten saamelaiselinkeinoihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia voitaisiin lieventää.

Vuoden 2017 aikana valmistui Syötteen kansallispuiston sekä Kylmäluoman ja Oulujärven retkeilyalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat.

Kuva: Keijo Kallunki

Yhdenvertaisia luontokokemuksia kaikille

Metsähallituksen tarjoamia virkistyspalveluita käyttävät vuosittain miljoonat ihmiset. Tavoitteena on tuottaa ja tarjota yhdenvertaisia luontokokemuksia kaikille.

Metsähallituksessa työskentelevien yli 1 200 ammattilaisen osaaminen on keskeistä Metsähallituksen toiminnalle. Metsähallituslaiset työskentelevät luonnonvarojen vastuullisen käytön ja hoidon sekä luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriperinnön eteen. Asiakkaat, kumppanit ja työkaverit ovat metsähallituslaisille tärkeitä.

Luonto kuuluu kaikille

Metsähallitus ylläpitää kymmeniä esteettömiä ja helppokulkuisia retkikohteita, jotka soveltuvat myös apuvälineillä liikkuville tai helppoja reittejä hakeville.

Esteettömien reittien rakentamisessa sovelletaan ja hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan järjestöjen, kuten Invalidiliiton, laatimia suosituksia. Luontokeskukset ja muut Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet ovat lähes poikkeuksetta esteettömiä rakennuksia.

Vuonna 2017 avatussa Suomi 100 -juhlapuistossa, Hossan kansallispuistossa, esteettömyyteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Hossasta löytyy monipuolisia esteettömiä reittejä ja rakenteita sekä esimerkiksi laitureita, joilta voi kalastaa tai siirtyä veneeseen pyörätuolilla.

Avoimia ja maksuttomia verkkopalveluja

Metsähallitus ylläpitää ja kehittää verkossa palveluja luonnossa liikkujille. Vuonna 2017 Luontoon.fi-, Eräluvut.fi- ja Suurpedot.fi-palveluiden käyttäjiä oli 3 007 483 ja Retkikartta.fi-sivustoilla oli istuntoja 4 029 148.

Vuonna 2017 Retkikartta.fi-palvelun aineistoja päivitettiin ja laajennettiin muun muassa Metsähallituksen monikäyttömetsien sekä historia- ja alue-ekologisten kohteiden, kuten esimerkiksi luonnonsuojelualueita toisiinsa kytkevien ekologisten käytävien ja arvokkaiden pienvesien, tiedoilla. Lisäksi palvelua päivitettiin moottorikelkkaurien ja -reittien ajantasaisilla sijaintitiedoilla.

Maksuttomat digitaaliset palvelut, käyttäjämäärät 2017

	käyttäjiä
Luontoon.fi	2 067 366
Eräluvut.fi	727 117
Suurpedot.fi	213 000
Retkikartta.fi	4 029 148

Henkilöstön osaamisesta ja jaksamisesta huolehditaan

Metsähallituksen henkilöstöpolitiikka perustuu yhteisesti hyväksytyihin arvoihin - huolenpitoon, merkityksellisyyteen ja tuloksellisuuteen. Yksilön työkykyä, ammattitaidon kehittymistä, työtyytyväisyyttä ja työturvallisuutta tuetaan ja työyhteisön toimivuus Metsähallituksessa ja sen yksiköissä varmistetaan.

Metsähallituksen henkilöstön koulutus 2017

Koulutus, työpäivää yhteensä	2 836
Koulutus, pv/htv	2

Kuva: Elias Lahtinen

Metsähallitus innostaa ihmisiä liikkumaan

Metsähallitus kumppaneineen edistää luonnossa liikkumista ja siten luonnosta saatavia hyvinvointivaikutuksia. Tavoitteena on innostaa ihmiset liikkumaan ja oleilemaan luonnossa useammin ja pidempään.

Yhteistyöhankkeita kumppaneiden kanssa 2017

Tavoite

<u>Luonto lisää liikettä (2017–2019)</u>	Edistää lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia lisäämällä luonnossa liikkumista
<u>Polku luontoon (2017–2019)</u>	Edistää yhdenvertaista luontoliikuntaa
<u>Esikoto (2016–2018)</u>	Luoda esikotouttamisen ja -kotoutumisen hyvä malli, jotta jo turvapaikan hakemisen ajanjakso hyödyttäisi aiempaa enemmän sekä turvapaikanhakijaa että yhteiskuntaa
<u>Saint Slow (2015–2018)</u>	Edistää, kehittää ja markkinoida matkailupalveluita ja tuotteita, jotka mahdollistavat kokonaisvaltaisen luonnosta nauttimisen sekä luonnon ja paikallisen kulttuurin kokemisen kiireettömyyden kautta

Luontoilu ja eräily hyvinvoinnin lähteenä

Vuonna 2017 kansallispuistoihin, retkeilyalueille ja muille virkistyskäytöllisesti merkittävillä suojelualueilla ja retkeilykohteille tehtiin yli 5,9 miljoonaa käyntiä. Monikäyttömetsien käyntimäärien on arvioitu olevan Kainuussa noin puoli miljoonaa ja Etelä-Suomessa noin miljoona käyntiä vuosina 2015 ja 2016 tehtyjen tienkäyttöselvitysten perusteella.

Luonnossa liikkujat kokevat saavansa kansallispuistokäynnistään merkittäviä terveys- ja hyvinvointivaikutuksia. Kävijätutkimusten mukaan suojelualueiden luonto- ja historiakohteiden kävijöistä yli 87 prosenttia koki vierailullaan olleen melko tai erittäin paljon terveys- ja

hyvinvointivaikutuksia. Kävijät arvottivat kokemansa terveys- ja hyvinvointihyödyt suojelualueilla noin sadan euron arvoiseksi / käynti ja monikäyttömetsissä noin 200–300 euron arvoiseksi / käynti.

Eräluvan hankkineet viettivät eräkohteilla yhteensä noin 400 000 päivää, ja seurantakyselyn mukaan he kokivat eräretkiensä kohentaneen hyvinvointiaan. Yhdeksän kymmenestä metsästäjästä ja kahdeksan kymmenestä kalastajasta oli sitä mieltä, että edellinen retki rentoutti, paransi kuntoa ja lujitti kaverisuhteita.

Asiakastyytyväisyys ja hyvinvointivaikutukset 2017 (asteikko 1–5)

Lupametsästäjien asiakastyytyväisyys	3,70
Kalastajien asiakastyytyväisyys	3,70
Luontokeskusten ja maastopalveluiden asiakastyytyväisyys	4,34
Kävijöiden kokemat terveys- ja hyvinvointivaikutukset suojelualueilla ja historiakohteissa (sosiaaliset, psyykkiset ja fyysiset)	4,36

Hyvinvoiva luonto – hyvinvoiva ihminen

Vuonna 2017 kehitettiin Metsähallituksessa vuoteen 2025 ulottuva terveyden edistämisen "Hyvinvoiva luonto, hyvinvoiva ihminen" -ohjelma, jolla Metsähallituksen Luontopalvelut ja Eräpalvelut vastaavat tulevaisuuden haasteisiin yhteistyössä kumppaneiden kanssa.

” *Luonto tekee meille hyvää ja kannustamme kaikkia rohkeasti luontoon – lähiluonnosta kansallispuistoihin!*

Ohjelman päämääränä on, että monimuotoinen luonto kohentaa suomalaisten terveyttä ja lisää fyysistä, psyykkistä sekä sosiaalista hyvinvointia.

Kuva: Tuukka Luukkonen

Oikeus hyvään johtamiseen

Metsähallituksen henkilöstöpolitiikka uudistettiin vuonna 2017 tukemaan uutta strategiaa.

Politiikan keskeiset osa-alueet ovat

- hyvä henkilöstöjohtaminen
- oikeudenmukaisuus
- yhdenvertaisuus
- eettisyys.

Metsähallituksen toiminta täyttää työsuhteen kaikissa vaiheissa työntekijöiden yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon sekä hyvän kohtelun osalta niin lainsäädännön kuin eettisesti kestävä johtamisen ja esimiestyön vaatimukset. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien toteutumista ja niiden kehittämiskohteita arvioidaan vuosittain yhteistyötoimikunnassa.

Häirintään ja muuhun epäasialliseen käyttäytymiseen puututaan ja tarvittaessa niiden ratkomiseen käytetään poikkeaviin tilanteisiin luotua moniammatillista toimintamallia. Metsähallitus on mukana vuonna 2017 alkaneessa Häirinnästä vapaa -kampanjassa.

Henkilöstö kokee työnsä merkitykselliseksi

Metsähallitus seuraa henkilöstönsä työtyytyväisyyttä ja työyhteisön kehittämisalueita vuosittain toteutettavalla henkilöstökyselyllä. Vuonna 2017 kyselyyn vastasi 69 prosenttia henkilöstöstä eli 788 henkilöä.

Työ Metsähallituksessa koetaan merkitykselliseksi, ja henkilöstö on hyvin sitoutunutta. Myös tasa-arvo, yhteishenki ja työsuojelu saavat henkilöstöltä hyvät arvosanat.

Kehittämisalueiksi kyselyssä nousivat muun muassa henkilöstön kehittymismahdollisuudet ja palautteen antaminen.

Henkilöstö 31.12.2017

	2017
Henkilöstömäärä, hlö	1 224
vakinaisia, %	90
määräaikaisia, %	10
Henkilömäärä, hlö	
pääkonttorissa	156
muissa toimistoissa	1 068
Henkilöstön sukupuolijakauma %	
Metsähallitus-konserni	
naisia	30
miehiä	70
Metsähallituksen hallitus	
naisia	50
miehiä	50
Johtoryhmä	
naisia	45
miehiä	55
Henkilöstön keski-ikä, v	52
Työtaturmien vuoksi menetetyt työpäivät, kpl	209

Kehittämistä jatkettiin

Vuonna 2017 Metsähallituksen ja työntekijäjärjestöjen välinen yhteistoimintasopimus päivitettiin vastaamaan uuden metsähallituslain mukaista toimintamallia ja organisaatiota.

Metsähallituksen kehittäminen jatkui konsernitoimintojen tarkastelulla ja siihen liittyvillä yhteistoimintaneuvotteluilla. Neuvottelujen lopputuloksena Metsähallituksen Palvelukeskuksen toiminnot ja henkilöstö yhdistettiin konserniyksiköihin. Samalla selkeytettiin konserniyksiköiden keskinäisiä vastuita. Uudelleenorganisoinnin myötä 10 henkilön työsopimus irtisanottiin.

Myös metsureiden talviajan työllistämistä koskevat yhteistoimintaneuvottelut käytiin syksyllä 2017. Metsähallitus Metsätalous Oy päätti lomauttaa suurimman osan metsureista sydäntalven ajaksi, jolloin metsurityö on kaikkein haastavinta. Metsähallitus on kutsunut koolle työryhmän, joka keväällä 2018 ryhtyy miettimään uusia innovatiivisia ratkaisuja talviajan työllisyyden parantamiseksi.

Kuva: Jari Salonen

Hyvää ihmiselle ja luonnolle

Metsähallituksen kansallispuistot ja muut suojelualueet tarjoavat mahdollisuuksia vapaaehtoistoimintaan ympäri Suomen. Tyypillisintä vapaaehtoistoimintaa ovat luontoharrastajien osallistuminen lajien havainnointiin sekä talkooleirit, joilla hoidetaan perinnemaisemia niittämällä ja raivaamalla. Myös lasten ja nuorten eräkasvatusta tuetaan vapaaehtoisvoimin.

Vapaaehtoistoiminta 2017

Vapaaehtoistapahtumat, lkm	211
Mukana olevat vapaaehtoiset, lkm	4 863
Vapaaehtoisten panos, htv	26,1

Tapahtumien ja talkoiden järjestämisessä yhteistyökumppaneina ovat erilaiset järjestöt, kansallispuistojen ystävähdistykset ja yritykset. Aikaisemmista vuosista poiketen vuoden 2017 vapaaehtoistoiminnassa korostuivat erilaiset tempaukset, kuten linnunpönttöjen nikkarointi ja kuorolaulu, joita järjestettiin Suomen itsenäisyyden juhluvuoden kunniaksi.

Kaikkien aikojen luontojuhlat

Satavuotiaan Suomen luontoa juhliittiin vuonna 2017 neljänä Luonnon päivänä. Luonnon päivät oli suomalaisten yhteinen hanke, jonka kumppaniverkostossa oli lähes 70 valtakunnallisten luontojuhlien valmisteluun sitoutunutta organisaatiota. Myös vapaaehtoisuus nousi Luonnon päivien aikana suureen arvoon. Erilaisten tapahtumien ympärillä tehtiin pelkästään Metsähallituksen kohteissa noin 10 000 tuntia vapaaehtoistyötä.

Neljän Luonnon päivän tapahtumiin osallistui yhteensä noin 300 000 ihmistä. Hanke tavoitti uusia yhteistyötahoja ja sai myös uusia kävijöitä liikkeelle luontoon ja kansallispuistoihin.

Saimaannorpille apukinoksia yhdessä

Vähälumisina alkutalvina 2014–2017 Metsähallitus, WWF Suomi, Itä-Suomen yliopisto ja suuri määrä vapaaehtoisia ovat kolanneet ja lapioineet saimaannorpalle apukinoksia. Metsähallituksen Saimaannorppa-LIFE-hankkeessa koordinoima toiminta on osoittautunut hyödylliseksi: vuonna 2017 syntyneestä 83 kuutista 70 syntyi vapaaehtoisten kasaamiin apukinoksiin.

Vuoden luontovapaaehtoinen 2017 vie erityisryhmiä luontoon

Metsähallitus palkitsee Vuoden luontovapaaehtoisen joka toinen vuosi. Valinnalla halutaan tuoda esiin suomalaisen luonnon eteen tehtävää vapaaehtoistyötä ja antaa sille kasvot. Tunnustus on myös kiitos aktiivisille vapaaehtoisille, jotka pitävät esimerkillisesti yllä suomalaisten luontosuhdetta.

Vuonna 2017 tunnustus jaettiin Maaselän Latu Ry:lle. Järjestö innostaa uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaansa ja mahdollistaa erityisryhmien pääsyn luontoon. Järjestön vapaaehtoiset osallistuivat näytävästi satavuotiaan Suomen luontojuhlien järjestämiseen pystyttämällä 17.6.2017 Salamajärven kansallispuistoon yhden Luonnon päivien suurimmista telttahotelleista.

Eräkummit tutustuttavat eräperinteisiin

Metsähallituksen eräkummit ovat innokkaita ja vastuullisia eränkävijöitä, kalastajia ja metsästäjiä, jotka vapaaehtoistyönä opastavat ja rohkaisevat lapsia ja nuoria liikkumaan luonnossa, opettavat heidät tuntemaan ja kunnioittamaan luontoa sekä tutustuttavat kestävän kalastuksen ja metsästyksen periaatteisiin.

Vuonna 2017 toiminnassa panostettiin erityisesti koulu yhteistyöhön. Vuoden aikana tavoitettiin yli 7 000 lasta ja nuorta ja noin 900 opettajaa yhteistyökumppanien kanssa toteutettujen tapahtumien ja tempausten kautta. Yhteisiä ponnistuksia olivat esimerkiksi pääkaupunkiseudun 7.-luokkalaisten erätaitokilpailut ja Suomen 4H-liiton Riistarastit kouluissa -kampanja.

Eräkummitoiminta

	Ikä
Vapaaehtoistapahtumat	84
Mukana olevat vapaaehtoiset	148

Kuva: Joni Turunen

Hallinto ja johtaminen

Metsähallituksesta annetun lain (234/2016) mukaan Metsähallitus on maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa ja sen hallinnonalalla toimiva valtion liikelaitos. Metsähallitus käyttää, hoitaa ja suojelee hallinnassaan olevaa valtion maa- ja vesiomaisuutta kestävästi.

Metsähallituksen keskeiset toimintatavoitteet hyväksytään vuosittain valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunnassa. Metsähallitusta tulohjaa liiketoiminnan osalta maa- ja metsätalousministeriö ja julkisten hallintotehtävien osalta sekä ympäristöministeriö että maa- ja metsätalousministeriö omilla hallinnonaloillaan. Julkiset hallintotehtävät hoidetaan erillään liiketoiminnasta, ja ne rahoitetaan valtion talousarvioon osoitetuilla varoilla.

Metsähallitus vastaa tytäri- ja osakkuusyhtiöidensä omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007) säädetään. Metsähallituksen hallitus vahvistaa tytäryhtiöissä noudatettavan hyvän hallinnoinnin periaatteet. Myös Metsähallitukselle vahvistetut politiikat koskevat koko Metsähallitusta, myös tytäryhtiötä.

Kuva: Jari Salonen

Johtamisperiaatteet

Metsähallitusta johdetaan ja kehitetään yhtenä kokonaisuutena yleistehtävän mukaisesti huomioiden Metsähallitusta koskeva lainsäädäntö ja julkisten hallintotehtävien erityisasema.

Metsähallituksen ylimpänä toimielimenä toimii hallitus, joka huolehtii Metsähallituksen strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Metsähallituksen toimintaa johtaa ja kehittää sekä hallituksen päätösten toimeenpanosta huolehtii valtioneuvoston nimittämä toimitusjohtaja, jolla on pääjohtajan arvonimi. Toimitusjohtaja huolehtii myös Metsähallituksen operatiivisesta johtamisesta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito järjestetty luotettavalla tavalla.

Metsähallituksen Julkisten hallintotehtävien yksiköstä vastaa luontopalvelujohtaja. Metsästystä ja kalastusta sekä erävalvontaa koskevista julkisista hallintotehtävistä vastaa Julkisten hallintotehtävien yksikössä erätalousjohtaja.

Hallituksen käsiteltäväksi vietävät asiat valmistellaan pääsääntöisesti johtoryhmässä, joka avustaa pääjohtajaa ja käsittelee pääjohtajan määräämät asiat. Johtoryhmän kokoonpanosta päättää pääjohtaja, joka toimii ryhmän puheenjohtajana.

Sisäinen tarkastus

Metsähallituksessa sisäisen tarkastuksen toiminnan painopiste siirtyi vuoden 2018 alussa ostopalveluihin. Tarkastustoimien suunnittelua, hankintaa ja seurantaa hoitaa riskienhallintapäällikkö Metsähallituksen hallituksen tarkastusvaliokunnan tukena.

Paikallista toimintaa ja yhteistyötä vahvistettiin

Metsähallitus vahvisti vuonna 2017 alueilla tapahtuvaa toimintaa ja yhteistyötä perustamalla alueelliset johtoryhmät Lappiin, Pohjanmaa–Kainuu-alueelle ja Etelä-Suomeen.

Alueellisten johtoryhmien tehtävänä on Metsähallituksen kokonaisedun ja synergian varmistaminen sekä yksiköiden välinen yhteydenpito. Lisäksi johtoryhmät muodostavat Metsähallituksen yhtenäisen kannan ja varmistavat alueellisen näkökulman Metsähallituksen keskitetyssä hoidetuissa lausuntoasioissa. Alueelliset johtoryhmät raportoivat sekä Metsähallituksen että vastuualueiden johtoryhmille.

Kuva: Jari Salonen

Palkitseminen

Metsähallituksen palkitsemispolitiikkaa ohjaavat valtion omistajapolitiikkaa koskeva valtioneuvoston periaatepäätös sekä Metsähallituksen omistajapoliittiset linjaukset 2016–2020. Linjausten mukaisesti palkitsemisen tulee olla oikeudenmukaista ja henkilöstöä motivoivaa.

Palkitseminen perustuu Metsähallituksen strategian mukaisiin tavoitteisiin ja ohjaa osaltaan konsernin toimintaa haluttuun suuntaan. Metsähallitus ja sen tytäryhtiöt rinnastuvat palkitsemisessa valtion omistamiin, kaupallisesti toimiviin noteeraamattomiin yhtiöihin.

Metsähallituksen hallituksen palkkiot määrää maa- ja metsätalousministeriö. Metsähallituksen hallituksella tai johdolla ei ole tavanomaisista työsuhde-eduista poikkeavia etuuksia eikä lisäeläkejärjestelyjä.

Henkilöstö, johto mukaan lukien, kuuluu tulospalkkiomallin piiriin. Tulospalkkiojärjestelmä noudattaa valtion omistajaohjauksessa määriteltäviä yleisiä linjauksia. Hallitus päättää tulospalkkiojärjestelmästä, tavoitteista sekä vuosittaisista tulospalkkioista.

Metsähallituksen hallitukselle ja tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle maksettavat palkkiot 1.6.2016 alkaen

Puheenjohtaja	2 000 € / kk + kokouspalkkio 600 € / kokous
Varapuheenjohtaja	1 300 € / kk + kokouspalkkio 300 € / kokous
Tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja	1 300 € / kk + kokouspalkkio 600 € / kokous
Muut hallituksen jäsenet	1 150 € / kk + kokouspalkkio 300 € / kokous

Kuukausi- ja kokouspalkkiot ovat verotettavaa tuloa.

Hallitukselle ja toimitusjohtajalle maksetut palkat ja palkkiot olivat tilikaudella yhteensä 378 560 euroa (2016: 347 515 €).

Kuva: Eeva Mäkinen

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa Metsähallitukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, lakisäätöiden tehtävien täyttäminen ja toiminnan jatkuvuus.

Toimintatapa

Riskejä hallitaan määritetyn riskienhallintaprosessin avulla. Metsähallituksen hallitus valvoo riskienhallinnan toimivuutta ja kattavuutta sekä vahvistaa riskienhallintapolitiikan. Tarkastusvaliokunta avustaa hallitusta riskienhallinnan valvonnassa.

Pääjohtajalla on kokonaisvastuu riskienhallinnasta ja toiminnan vaatimustenmukaisuudesta. Riskienhallintapäällikkö omistaa riskienhallintaprosessin ja vastaa riskienhallinnan johtamisesta, kehittämisestä, ohjeistuksesta ja raportointimalleista sekä organisaation riskienhallinnan tukemisesta. Vastualueiden ja tytäryhtiöiden johtajat vastaavat alueensa tai yhtiönsä riskienhallinnasta ja vaatimuksenmukaisuudesta.

Metsähallituksen suhtautuminen riskinottoon on maltillista. Riskien merkittävyyttä arvioidaan tapahtuman todennäköisyyden ja sen vaikutusten yhdistelmänä, ja niitä hallitaan siellä, missä ne syntyvät.

Metsähallituksen toimintaan liittyvät riskit

Keskeiset riskit:

- puun ja kiinteistöjen hintojen sekä menekin negatiivinen kehitys
- julkisten hallintotehtävien tavoitteiden ja rahoituksen tasapainon heikkeneminen
- yksittäisen vastuualueen päätöksenteko ja toiminnan Metsähallitukselle aiheuttama merkittävä haitta, jos niissä ei kyetä huomioimaan riittävästi Metsähallituksen kokonaisetua ja toisten vastuualueiden tavoitteita
- ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja sen riittävä huomioiminen Metsähallituksen toiminnassa

Merkittävimmät vastuullisuuteen liittyvät riskit:

- luonnon monimuotoisuuden vaarantuminen Metsähallituksen toiminnan seurauksena
- luontokohteiden kestävän käytön vaarantuminen kävijämäärien kasvaessa voimakkaasti
- henkilöstön monimuotoisuuden vähäisyys ja epätasavertainen kohtelu
- henkilöstön ja urakoitsijoiden työturvallisuuteen liittyvät riskit sekä mahdolliset puutteet yhteistyökumppaneiden toiminnan vastuullisuudessa.

Operatiiviset riskit:

- luonnonolosuhteet ja tietojärjestelmien toimintaan liittyvät epävarmuudet

Lisäksi Metsähallituksen toiminnan arvostus, niin eräpalveluiden, virkistys- ja suojelutyön kuin metsätaloudenkin osalta, vaikuttaa toimintaedellytyksiin. Käynnissä olevien kehityshankkeiden onnistuminen vaikuttaa osaltaan toiminnan tuloksellisuuteen ja tavoitteiden saavuttamiseen.

Riskienhallinta 2017

Riskienhallinta onnistui vuoden 2017 aikana pääosin hyvin, mutta joitakin parannuskohteita nousi esiin. Nämä liittyivät muun muassa henkilöstön osaamiseen sekä vaatimustenmukaisuuden ja ICT-ympäristön toiminnan varmistamiseen.

Vuonna 2017 panostettiin vuonna 2018 voimaan tulevan tietosuojasäädännön vaatimustenmukaisuuden varmistamiseen. Talvella 2017 Utsjoella tuhopoltettiin luontotupa ja polttopuusuoja, mikä heikensi Metsähallituksen asiakaspalvelua ja toimintaedellytyksiä kyseisellä alueella.

Kuva: Jari Salonen

Hallitus

Valtioneuvosto nimittää liikelaitokselle hallituksen enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksessa tulee olla yksi jäsen maa- ja metsätalousministeriöstä, yksi ympäristöministeriöstä ja yksi Lapista. Yhden hallituksen jäsenen pitää edustaa liikelaitoksen henkilöstöä ja olla liikelaitoksen palveluksessa.

Valtioneuvosto on nimittänyt Metsähallituksen hallituksen ajalle 1.6.2016–31.3.2019.

Kuvassa vasemmalta oikealle: Pertti Itkonen, Johanna Ikäheimo, Liisa Tyrväinen, Helena Säteri, Timo Laitinen, Kai Kaatra, Tuija Soanjärvi ja Simo Rundgren.

Timo Laitinen

Puheenjohtaja

Pääjohtaja, Valtiokonttori

Hansel Oy:n hallituksen puheenjohtaja

Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen jäsen vuodesta 2016

Kai Kaatra

Varapuheenjohtaja

Vesihallintojohtaja, maa- ja metsätalousministeriö

Hallituksen jäsen vuodesta 2014

Johanna Ikäheimo

Jäsen

Hallituksen puheenjohtaja, Lappset Group Oy

Perheyrittäjien liitto, hallituksen jäsen

Työeläkeyhtiö Varma, hallituksen jäsen

FEPI - Federation of European Play Industry, puheenjohtaja

Lapin korkeakoulukonsernin neuvottelukunta, puheenjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2016

Pertti Itkonen

Metsähallituksen henkilöstön edustaja
Kehityspäällikkö, Metsähallitus
Metsähallituksen Akavalaiset ry
Hallituksen jäsen vuodesta 2015

Simo Rundgren

Alueiden edustaja
Kirkkoherra
Hallituksen jäsen vuodesta 2016

Tuija Soanjärvi

Jäsen
KTM
Basware Oyj, hallituksen jäsen, tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja
Nixu Oyj, hallituksen jäsen
Silta Oy, hallituksen jäsen
VR-Yhtymä Oy, hallituksen jäsen, tarkastusvaliokunnan jäsen
Suomen Suunnistusliitto, liittohallituksen puheenjohtaja
Hallituksen jäsen vuodesta 2011

Helena Säteri

Jäsen
Ylijohtaja, ympäristöministeriö
Hallituksen jäsen vuodesta 2015

Liisa Tyrväinen

Jäsen
Tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus
Hallituksen jäsen vuodesta 2016

Kuva: Olli-Pekka Orpo

Johtoryhmä

Liikelaitoksen johtamisessa pääjohtajaa avustaa johtoryhmä. Johtoryhmän jäseninä ovat pääjohtajan määräämät liiketoimintayksiköiden johtajat, Julkisten hallintotehtävien yksikön johtaja ja konserniyksiköiden johtajat.

Kuvassa vasemmalta oikealle:

Terhi Vires

Henkilöstöjohtaja, 1.2.2017 alkaen

Anna-Leena Ruuth

Tietohallintojohtaja, 24.4.2017 alkaen

Tuomas Hallenberg

Liiketoimintajohtaja, Metsähallitus Kiinteistökehitys

Tapio Pouta

Kehitysjohtaja

Jussi Kumpula

Toimitusjohtaja, Metsähallitus Metsätalous Oy

Pentti Hyttinen

Pääjohtaja

Timo Tanninen

Luontopalvelujohtaja

Jukka Bisi

Erätalousjohtaja

Heli Lehtonen

Talousjohtaja, 18.12.2017 alkaen

(talousjohtaja Kirsti Lehtovaara 19.5.2017 asti, vt. talousjohtaja Sirpa Skytt 20.5.–17.12.2017)

Susanna Oikarinen

Lakiasiaainjohtaja

Terhi Koipijärvi

Viestintäjohtaja, 1.9.2017 alkaen

(viestintäjohtaja Juha Mäkinen 31.3.2017 asti, vt. viestintäjohtaja Kristiina Vuopala 1.4.–31.8.2017)

Kuva: Olli-Pekka Orpo